

OPERÁCIA SÜDWIND

NORBERT SZÁMVÉBER

SZÁMVÉBER, N.: „Südwind“ Operation. Vojenská história, 5, 3, 2001, pp 64 – 84, Bratislava.

In the study the author, young Hungarian historian of Budapest Military Historical Institute, describes the last German counter-offensive in the territory of Slovakia. A goal of the counter-offensive was the liquidation of the bridgehead at the river of Hron that the Soviet troops seized in January 1945 during averting German attempts at breaking of German and Hungarian troops encirclement in Budapest. The published study gives a lot of information on German troops and modifies or argues against some opinions on deployment of some SS-divisions which have not been in Slovakia and gives details not only on divisions but also on their subordinated elements.

Military History. Slovakia. World War II. 1945. German Counter-offensive „Südwind“.

Najvyššie sovietske velenie po ukončení budapeštianskej bitky plánovalo ďalší veľký útok aj na maďarskom bojisku ako pomocný úder ofenzívny začatej 12. januára 1945 v berlínskom smere. Direktíva Hlavného stanu velenia zo 17. februára 1945 pre vojská 2. a 3. ukrajinského frontu stanovila, aby pripravili a uskutočnili veľký útok v strategickom smere na Viedeň a v smere Bratislava – Brno.

Ciele viedenskej útočnej operácie boli nasledovné: zničiť nemeckú skupinu armád Juh, zbaviť nemecký vojnový priemysel posledných zdrojov nafty a oblastí vojenského priemyslu v Rakúsku a Maďarsku, zabrániť ústupu nemeckých vojsk do „Alpskej pevnosti“, znemožniť operačnú situáciu nemeckých zoskupení na Balkáne a v severnom Taliansku, obchvat nemeckých síl bojujúcich v Čechách a na Slovensku z juhu, pomoc berlínskemu smeru a nakoniec prebiť sa do južného Nemecka. Vojská – s ohľadom na veľké straty, utrpené v budapeštianskej bitke¹ – dostali mesiac času na doplnenie počtov, na nahradenie výzbroje a vojenskej techniky a prípravu na útok. Útok sa mal začať 15. marca 1945.²

Na západomaďarskom bojisku aj nemecké hlavné velenie pripravovalo útok veľkých rozmerov proti sovietskym zoskupeniam, ktoré ovládli východnú časť Zadunajska a Budapešť. Jeho cieľom bolo zabezpečiť zadunajské zdroje surovín (nafta, bauxit, mangán), potravinové zdroje a nástupný priestor, zabrániť uvedeným sovietskym predsavzatiam (ktoré nemecké velenie v hlavných obrysoch tušilo) a likvidovať veľké sovietske predmostie na západnom brehu Dunaja. Operačný plán, ktorý prešiel cez viaceré etapy plánovania, nakoniec dostal krycí

¹Podľa nemeckých údajov vojská sovietskeho 2. a 3. ukrajinského frontu v bitke o Budapešť len v období od 24. decembra 1944 do 10. februára 1945 (odrátajúc škody spôsobené nemeckou Luftwaffe) mali tieto straty: 20 132 mŕtvych, 5138 zajatých, 1981 tankov a samohybných diel, 946 diel, 273 mínometov a 1700 protitankových diel. Nemecké vojská mali celkové straty (mŕtvi, ranení, nezvestní): 1111 dôstojníkov a 32 997 poddôstojníkov a vojakov. Nemecké materiálne straty boli nízke. Údaje pochádzajú z nemeckého záverečného hlásenia o budapeštianskych bojoch. Okrem iných publikuje: MAIER, G.: Drama zwischen Budapest und Wien. Der Endkampf der 6. Panzerarmee 1945. Osnabrück 1985. (ďalej len: MAIER), s. 520 – 521.

²Úryvky z práce: MALAHOV: A Balatontól Bécsig. In: Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Budapest 1960. (ďalej: MALAHOV), s. 109 – 110. ZAHAROV, M.V. (szerk.): A 2. és 3. ukrán front felszabadító hadműveletei Délkelet – és Közép – Európában 1944 – 1945. Budapest 1973. (ďalej: ZAHAROV), s. 273. SZÁVA, P.: Magyarország felszabadítása. Tanulmányok hazánk felszabadításának történetéből. Budapest 1975 (ďalej: Magyarország), s. 288. VERESS D. Cs.: A Dunántúl hadi krónikája 1944 – 1945. Budapest 1984. (ďalej: VERESS D.), s. 201 – 202.

názov *Frühlingserwachen* (Prebudenie jari). Ťažiskovým zoskupením útoku sa stala 6. SS-tanková armáda, ktorá počas bojov v Ardenách utrpela ťažké straty a odvtedy postupne, ale v pomalom tempe sa doplňovala a ktorej I. a II. SS-tankový zbor aj veliteľstvo a armádne jednotky pri najvyššom utajení a opatrnosti sa „prepašovali“ do Maďarska.³

Plánovaný nemecký útok ohrozili nielen problémy v materiálnom doplnení, ale aj veľký nedostatok pechoty, ktorý ťažil nemeckú armádu od konca roku 1942.⁴ Siedma gardová armáda 2. ukrajinského frontu totiž držala 17 km hlboké predmostie na západnom brehu Hrona severozápadne od Ostrihomu, ktoré sa zdalo vhodné ako východisková báza takého sovietskeho útoku, ktorý – ohrozujúc nemecko-maďarské ľavé krídlo na juh od Dunaja – pri nasadení väčších síl mohol dosiahnuť aj rafinériu ropy v okolí Komárna a hrozil preniknutím Sovietov v smere Bratislava – Viedeň. Predmostie okrem toho viazalo značnú časť nemeckej 8. armády.

Samotné predmostie bolo „pozostatkom“ sovietskej ofenzívy smerom na západ, ktorej cieľom bolo obklúčiť nemecké zoskupenie operujúce od 6. januára 1945 v Zadunajsku smerom na Budapešť. V rámci sovietskeho útoku 6. gardová tanková armáda nasadená pri 7. gardovej armáde prelomila nemecké línie, ale pri protiúdere nemeckej 20. tankovej divízie dňa 10. januára stratila veľkú väčšinu svojich tankov a samohybných diel, a preto – počas bojov v Maďarsku už po tretí raz – ju bolo treba stiahnuť na doplnenie. Sovieti 20. januára zastavili útok.⁵

Generál pechoty Otto Wöhler, hlavný veliteľ nemeckej skupiny armád Juh, potom čo sa 10. februára 1945 vrátil z porád v Hitlerovom hlavnom stane a v OKH (Oberkommando des Heeres – Hlavné veliteľstvo nemeckých pozemných vojsk), vo svojom hlavnom stane v Eszterháze začal prípravu útoku na likvidáciu sovietskeho predmostia na Hrone.⁶

Pisomný operačný rozkaz veliteľstva nemeckej 8. armády, datovaný 13. februára 1945 v súvislosti s likvidáciou sovietskeho predmostia konštatoval, že podľa údajov prieskumu sa Sovieti v predmostí pripravili na obranu. Podľa nemeckých predpokladov tankové súčasti sovietskeho 4. gardového mechanizovaného zboru sa zhromažďovali v hĺbke predmostia, ale 9. gardový mechanizovaný a 5. gardový tankový zbor 6. gardovej tankovej armády boli na východ od Hrona v štádiu doplnenia. Rátali s ich nasadením aj so zásahom častí Plijevej skupiny (1. gardová jazdecko-mechanizovaná skupina).

Nemecká 8. armáda (veliteľ generál horských vojsk Hans Kreysing) podľa úlohy mala všetkými pešími a tankovými silami aj pri oslabení iných frontových úsekov spolu s priveleným I. SS-tankovým zborom v určený deň ráno o 5.00 h po krátkej delostreleckej príprave zo severu zaútočiť na sovietske predmostie na Hrone, zničiť ho a utvoriť predmostia pri obciach Kamenica nad Hronom, Kamenný Most (vtedy Kamenné Ďarmoty) Kamenín (vtedy Kamenín) a Biňa. (Miestne názvy sme uviedli v súčasnej podobe a tam, kde sa líšia od súčasných názvov alebo vtedajší názov nie je identický so súčasným alebo vôbec nemá súčasný ekvivalent, sme uviedli aj dobový slovenský názov. – pozn. prekladateľa)

³MAIER, s. 134 – 141. V prvom prepravnom slede od konca januára do začiatku februára postupne prichádzali časti zďaleka nedoplnených dvoch tankových divízií (1. SS-tanková divízia Leibstandarte Adolf Hitler, 12. SS-tanková divízia Hitlerjugend I. SS-tankového zboru). Vojská ešte pred odchodom a počas presunu museli na rozkaz odstrániť rukávové nápisy s označením názvu útvaru. Taktické znaky na technike boli pretreté, pretože by ich sovietsky prieskum mohol ľahko identifikovať. Pre utajenie útvaru 6. SS-tankovej armády až po prápor mali tieto krycie názvy: I. SS-tankový zbor mal krycí názov SS-Abschnittsstab Süd, 1. SS-tanková divízia bola SS-Ersatzstaffel Totenkopf, 12. SS-tanková divízia ako SS-Ersatzstaffel Wiking. K tomu pozri: TIEMANN, R.: Die Leibstandarte. Band IV/2. Osnabrück 1987. (ďalej TIEMANN), s. 255 a MEYER, H.: Kriegsgeschichte der 12. SS-Panzerdivision Hitlerjugend. Band II. Osnabrück 1987, 2. vydanie (ďalej Hitlerjugend), s. 480.

⁴Zaujímavým spôsobom na uskutočnenie nemeckého útoku proti sovietskemu predmostiu sa podarilo zabezpečiť dostatok nemeckej pechoty, napriek tomu, že na maďarskom bojisku bolo klasickej pechoty najmenej.

⁵MAIER, s. 142 a 148.

⁶Tamže, s. 142.

Nemecké vojská, ktoré sa zúčastnili útoku, dostali nasledovné úlohy:

Tankový zbor *Feldherrnhalle* (veliteľ generál tankových vojsk Ulrich Kleemann) podľa stanoveného časového plánu mal stiahnuť z frontu hlavné časti 46. pešej divízie (veliteľ genmjr. Erich Reuter), 44. Reichs-Grenadier-Division (ďalej len: RGD) Hoch-und Deutschmeister (ďalej len: HuD) divízie ríšskych granátnikov Hoch-und Deutschmeister (veliteľ genpor. von Rost) a 211. Volks-Grenadier-Division (ďalej len: VGD, divízie ľudových granátnikov – veliteľ genmjr. Johann Heinrich Eckhardt) a zhromaždiť ich v priestore Rúbaň (vtedy Fyr) – Čúz – Veľké Lúdince – Keť. Tanková skupina zboru sa mala zhromaždiť v okolí Farnej (vtedy Farnád).

Po začatí útoku mal zbor preniknúť smerom k obciam Maďarský Seldín (dnes časť Svodína) a Bruty (vtedy Bart), v rýchlom tempe sa zmocniť výšin v ťažiskovom smere južne od obce Maďarský Seldín a kóty 190 a úseku južne od Brút, aby umožnil útok následne nasadených obrnených síl I. SS-tankového zboru. Uvedené obce mali obchvacujúce sily obsadiť zozadu. Toto prvé tempo útoku nesmeli zdržať boje o dve obce.

I. SS-tankový zbor (veliteľ: SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Waffen-SS Hermann Priess) sa mal pridať k pechote tankového zboru *Feldherrnhalle* a na rozkaz armády sa mal zmocniť výšiny na juh od Parížskeho kanálu, na východ od obce Gbelce (vtedy Kőbölkút), aby vytvoril možnosti na nový útok v smere na Ostrihom. Mal sa vyhábať bojom o obec Gbelce a zmocniť sa vzletovej dráhy (II. tempo).

V závislosti od situácie mal I. SS-tankový zbor spolu s pešími divíziami pokračovať v útku smerom k úseku medzi obcami Mužla a Belá, kde pechota mala obsadiť výšiny východne a juhovýchodne od Belej (III. tempo). Divízie, ktoré zostali v postaveniach, mali sa na rozkaz tankového zboru *Feldherrnhalle* pridať k útoku, len čo bude úspešný (IV. tempo).

Zosilnená plukovná skupina nemeckej 6. armády z územia južne od Dunaja, mala v prvý deň útoku vytvoriť predmostie na severnom brehu rieky, aby mohla vyvíjať činnosť koordinovane s vlastnými silami, útočiacimi zo severu a zo západu.

Tankový zbor *Feldherrnhalle* na frontovom úseku 271. VGD (silami tejto divízie) mal v noci pred útokom uskutočniť klamlivý manéver a vytvoriť malé nemecké predmostie na Hrone.⁷

Dokument, datovaný 14. februára 1945, stanovil aj začiatok útoku, ktorý medzitým dostal krycí názov *Südwind* (Južný vietor): vojská mali vyraziť do útoku 17. februára ráno o 5.00 h.⁸

Dňa 12. februára sa začalo preskupovanie tankového zboru *Feldherrnhalle* a preprava častí I. SS-tankového zboru do priestoru zhromaždenia na východ od Nových Zámkov. Topiaci sa sneh premočil pôdu a značne spomalil aj presun motorizovaných kolón. Mimoriadne nepriaznivé počasie hrozilo prípadným oddialením nasadenia tankov. Zo západu po železnici prichádzajúca pásová technika cez Győr (po prekládke) smerovala do priestoru Farnej.⁹ Vojská do 16. februára – po prekonaní ťažkostí – zaujali priestory sústredenia a pripravili sa na útok. Na oklamanie Sovietov zaujali východiskové pozície až vo večerných hodinách 16. februára.

Medzitým vojská sovietskej 7. gardovej armády priebežne opevňovali svoje pozície. Sovietska vojenská rozvedka nedisponovala jednoznačnými informáciami alebo konkrétnymi údajmi o sústreďujúcom sa nemeckom tankovom zoskupení, alebo o pripravovanom nemeckom útoku. Ale predmostie na Hrone, ktoré znamenalo veľmi dôležitý východiskový úsek na plánovanú viedenskú operáciu, sa snažili zabezpečiť s najoptimálnejším využitím síl, ktoré boli k dispozícii.¹⁰

⁷Úplný dokument publikuje MAIER, s. 531 – 532.

⁸Hadtörténelmi Levéltár (ďalej: HL), Zbierka mikrofilmov. Kriegstagebuch der Heeresgruppe Süd (ďalej: KTB/HGr. Süd), film 629, záber 7 213 521.

⁹TIEMANN, s. 231 – 232.

¹⁰Sovietske vojenské velenie až počas nemeckého útoku začatého 17. februára objavilo sily, sústreďujúce sa pri Balatone, napriek tomu, že o preskupení nemeckých vojsk na východ dostali správu od vedúceho britskej vojenskej misie plk. Brinkmana 12. februára. Pozri: TÓTH, S.: A szovjet hadsereg felszabadító harcai Magyarországon. Budapest 1965“ (ďalej: TÓTH), s. 324.

Predmostie držali sily 7. gardovej armády (veliteľ genplk. M. S. Šumilov).¹¹ Počas neskoršej bojovej činnosti z nemeckej strany identifikovali na severnej časti predmostia 72. gardovú streleckú divíziu (veliteľ genmjr. A. I. Losev), 81. gardovú streleckú divíziu (veliteľ plk. M. A. Orlov) a 6. gardovú výsadkovú divíziu (veliteľ genmjr. M. N. Smirnov) patriace do 24. gardového streleckého zboru (veliteľ genmjr. A. J. Kruze) a časti 93. gardovej streleckej divízie (veliteľ plk. P. M. Marol), 375. streleckej divízie (veliteľ genmjr. V. D. Karnuchin) a 409. streleckej divízie (veliteľ gen. mjr. J. P. Grečani), ktoré patrili do podriadenosti 25. gardového streleckého zboru (veliteľ genpor. G. B. Safiulin). V hĺbke predmostia bola sústredená 14. gardová mechanizovaná brigáda (veliteľ plk. N. A. Nikitin) zo 4. gardového mechanizovaného zboru.¹² Predpokladáme, že v predmostí sa zdržiavala aj hlavná časť 27. samostatnej tankovej brigády (veliteľ plk. N. M. Brižinev).

Podľa údajov nemeckého leteckého prieskumu z 15. februára Sovietsi vybudovali hlboko členený obranný systém. Napríklad severozápadne od obce Bruty pokračovali v budovaní pechotných postavení, protitankové priečne postavenia západne od obce posilnili mínometmi. Od Obidu (vtedy Ebed) cez obce Mužla a Belá až po Bruty vytvorili súvislý zákopový systém.¹³ Sovietske vojská napriek tomu na vybojovanie prípadnej obrannej operácie boli vhodné len v obmedzenej miere, pretože doplnenosť streleckých divízií bola nízka a preto ani pevnosť ich bojovej zostavy nebola uspokojivá.¹⁴

Nemecké útvary vyčlenené na uskutočnenie útoku, 17. februára 1945 disponovali s nasledovnými silami:

Tankový zbor *Feldherrnhalle*

44. HuD mala 3 stredne silné, 3 priemerné a 1 slabý prápor granátnikov (s celkovým počtom 1600 vojakov), 1 stredne silný poľný náhradný prápor (300 ľudí), 1 priemerný ženijný prápor (200 ľudí), 17 ks ťažkých protitankových diel, 9 ľahkých batérií a 1 ťažkú delostreleckú batériu. Pohyblivosť divízie bola 85-percentná, motorizovaných častí 58-percentná. Divízia bola vhodná na splnenie útočných úloh len v obmedzenej miere.

46. pešia divízia mala 3 stredne silné, 2 priemerné prápory granátnikov (spolu 1800 vojakov), 1 silný poľný náhradný prápor (400 ľudí), 1 priemerný ženijný prápor (200 ľudí), 22 ks ťažkých protitankových diel. V podriadenosti mala ešte 1 stredne silný prápor 13. tankovej divízie a 1 priemerný prápor z tankovej divízie *Feldherrnhalle* s 3 ťažkými protitankovými delami, 3 silné maďarské prápory ešte vo výcviku s celkovým počtom 1200 ľudí. Delostrelectvo divízie pozostávalo z 8 ľahkých a z 1 ťažkej batérie a zo 4 podriadených maďarských batérií (od 23. náhradnej divízie). Pohyblivosť divízie bola 90-percentná, u motorizovaných častí 50-percentná. Divízia bola len v obmedzenej miere vhodná na útočné úlohy.

211. VGD mala 2 slabé, 2 vyčerpané prápory granátnikov (spolu 1000 vojakov), 1 slabý poľný náhradný prápor (100 ľudí) a 1 priemerný ženijný prápor (200 ľudí) s 8 ťažkými protitankovými kanónmi. V podriadenosti mala 1 stredne silný a 1 silný prápor granátnikov z 271. VGD a 6 ks maďarských protitankových diel bez ťahačov. Delostrelectvo pozostávalo z 9 ľahkých a 2 ťažkých batérií a z 3 ľahkých batérií 357. pešej divízie. Divízia mala pohyblivosť 95-percentnú, u motorizovaných zložiek 65-percentnú. Na útok bola schopná len v obmedzenej miere.¹⁵

Obrnená skupina tankového zboru *Feldherrnhalle*: pozri tabuľku č. 1.¹⁶

¹¹Je škoda, že pravdepodobne „hanbiace sa“ sovietske vojensko-historické práce a spomienky len v niekoľkých riadkoch píše o strate predmostia na Hrone, a preto podrobnú bojovú zostavu alebo bojovú hodnotu sovietskych vojsk neudávajú. Preto sme museli využiť predovšetkým údaje nemeckého prieskumu a toto riešenie skrýva v sebe možnosť nepresnosti aj omylu.

¹²HL, KTB / Hgr. Süd, film 630, záber 7 213 813. K identifikácii veliteľov pozri prílohy cit. diela ZAHAROVA.

¹³Údaje publikuje: Hitlerjugend, s. 484 – 485.

¹⁴TÓTH, s. 324.

¹⁵HL, KTB / Hgr. Süd, film 630, záber 7 213 718.

¹⁶Počet tankov, útočných diel a stíhačov tankov nasadených v útoku z nemeckej strany uvádza tabuľka č. 1.

SS-Abschnittsstab Süd (I. SS-tankový zbor)

SS-Ersatzstaffel Totenkopf (1. SS-tanková divízia Leibstandarte SS Adolf Hitler, V. SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen-SS Otto Kumm¹⁷): mal celkový počet 19 055 ľudí a vo výzbroji (okrem tankov, útočných diel, stíhačov tankov a ručných strelných zbraní): 158 (146) samopalov MP – 44, 229 ľahkých guľometov MG – 42, 306 ľahkých guľometov MG – 34 (spolu 366), 38 (20) ťažkých guľometov, 55 (13) mínometov, 18 (18) raketometov 15 cm, 6 (6) raketometov 210 cm, 24 (5) plameňometov, 21 (10) ťažkých protitankových diel, 840 (840) pancierových pástí, 32 (32) Raketenpanzerbüchse (druh reaktívnej, viacnásobne použiteľnej protitankovej zbrane, prezývanej Panzerschreck),¹⁸ 14 (8) protipechotných diel (z toho 5 [3] samohybných), 67 (50) protiletadlových guľometov, 18 (14) protiletadlových diel 8,8 cm, 17 (12) ťahaných a 1 samohybnú ľahkú poľnú húfnicu, 15 (8) ťahaných ťažkých poľných húfníc, 4 delá 105 mm, 13 (4) ťažkých prieskumných obrnených automobilov, 34 (12) ľahkých a 101 (72) stredných obrnených vozidiel.¹⁹

SS-Ersatzstaffel Wiking (12. SS – tanková divízia Hitlerjugend, V. SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen-SS Hugo Kraas) mal celkový počet 16 845 ľudí a vo výzbroji okrem 34 ťahaných tankov a 2 samohybných ľahkých poľných húfníc, 3 delá 100 mm, 24 raketometov 150 mm, 8 ťažkých protitankových kanónov, 18 protiletadlových kanónov 88 mm, 22 protiletadlových automatických kanónov a 2 samohybné štvorhlavňové protiletadlové automatické kanóny.²⁰

Dalšie všeobecné údaje o výzbroji nemáme k dispozícii, ale na porovnanie uvedieme výzbroj ľudí a počet vozidiel 26 / II. SS-práporu tankových granátnikov 4 dni pred útokom: 8 dôstojníkov, 42 poddôstojníkov a 351 príslušníkov mužstva (spolu 401 ľudí). Prápor mal vo výzbroji 76 pištolí, 5 signálnych pištolí, 192 karabín, 4 puškové granátomety, 7 automatických pušiek, 22 samopalov, 33 samopalov MP – 44, 27 guľometov MG – 42, 5 guľometov MG – 34, 6 guľometov iných typov, 3 ťažké protitankové delá 75 mm, 4 ťažké mínometry 120 mm, 61 pancierových pástí, 9 protitankových magnetických prísavných mín a 9 protitankových tanierových mín. Pohyblivosť práporu zabezpečovali 2 volkwageny, 4 osobné autá, 2 – 2 nákladné autá zn. fiat a opel-blitz, 1 obrnené vozidlo, 1 motocykel, 1 ťahač, 1 polopásové nákladné vozidlo (Maultier) a 1 vozidlo na prevoz ranených.²¹ Aj ostatné prápory predstavovali podobnú údernú silu.

V rámci operácie Südwind nemecké jednotky útočiace 17. februára disponovali s bojaschopnou obrnenou technikou, ktorej počet ukazuje tabuľka č. 1.

V noci 16. februára 1945 o 1.00 h ako úvodom operácie Südwind na ľavom krídle tankového zboru Feldherrnhalle zosilnená plukovná skupina 271. VGD severozápadne od Levíc vyrazila do útoku, aby v rámci manévru na odvrátenie pozornosti prekročila Hron, na jeho

¹⁷Velenie nad divíziou prevzal Kumm 15. februára 1945 od SS-Brigadeführer und General-major der Waffen-SS Wilhelma Mohnkeho. Predtým, od 12. júla 1941 do 1. mája 1943 bol veliteľom pluku Der Führer, patriaceho do SS-divízie Das Reich na východnom fronte a od 1. februára 1944 bol veliteľom 7. SS dobrovoľníckej horskej strelkej divízie Prinz Eugen.

¹⁸Panzerfaust (pancierová päsť) je bezzáklzová, jednorazovo použiteľná ručná protitanková zbraň. Kumulatívne strely jednotlivých typov prerazili pancier v hrúbke 140 – 200 mm do vzdialenosti 70 – 100 m. Panzerschreck (pancierový strašiak) je bezzáklzový znovunabýjateľný ručný protitankový raketomet, ktorý do 150 – 180 m prerazil pancier do hrúbky 160 mm. Hoci nemecké a maďarské (!) predpisy z dôvodov šetrenia strelivom nepovoľovali používanie týchto dvoch protitankových prostriedkov proti pechotným cieľom a oporným bodom, v bojoch v obciach boli často použité aj v takejto forme a so zničujúcim účinkom.

¹⁹TIEMANN, s. 505. (príloha č. 11). Údaje odrážajú stav z 12. februára 1945, teda vo výpočte je aj výzbroj jednotiek, ktoré ešte do Maďarska nedošli. Prostriedky, ktoré mohli byť nasadené, sme uviedli v okrúhlych zátvorkách. Počet tankov schopných nasadenia ukazuje tabuľka č. 1.

²⁰Hitlerjugend, s. 481 – 482. Údaje odrážajú stav z 1. februára 1945. Počet tankov schopných nasadenia ukazuje tabuľka č. 1.

²¹Hitlerjugend, s. 815 – 817.

východnom brehu utvorila predmostie a odtiaľ dosiahla železnicu Levice – Dolná Seč. Sovietske protiútoky, ktoré sa začali už v ranných hodinách, nemecké bitevné lietadlá účinne odrazili.²²

Nemecké prípravy na útok prebiehali v dobrom tempe, a tak bolo možné útok oproti plánovanému začiatku (5.00 h) začať o hodinu skôr. Takto o hodinu dlhšie mohli útočníci využívať výhody tmy. Keďže v priestore Parížskeho kanála boli záplavy, plánovali aj prípadný manéver obrnených skupín na obídenie tohto priestoru západným smerom. O týchto záležitostiach informovali OKH len tri hodiny pred útokom.²³

Dňa 17. februára 1945²⁴ (sobota) nadránom o 4.00 h – s dvojhodinovou delostreleckou prípravou – začala operácia Südwind. Rozmoknutá zem a rozvodnený Parížsky kanál znamenali značnú prekážku pre nemecké útočné zoskupenia, najmä tanky zápasili s ťažkým terénom. Sovietske vojská brániace sa v systéme plnom priečných postavení a protitankových prekážok tiež spomalili útok.

44. RGD HuD, ktorá na frontovom úseku tankového zboru Feldherrnhalle vyrazila z terénu medzi obcami Rúbaň (vtedy Fyr) a Strekov (vtedy Kert'), narazila na veľmi srdnatú obranu 6. gardovej výsadkovej divízie. Pluk ríšskych granátnikov HuD a vojaci 131 / II. práporu granátnikov o 4.20 h zaútočili na sovietske postavenia, zatlačili ich, ale len s ťažkými stratami. Podobné prudké boje viedol aj 132. pluk granátnikov, ktorého útočiace roty v zalesnenom teréne okolo kóty 265 sa prechodne zastavili pred Sovietmi, ktorí spustili silnú guľometnú, protitankovú a mínometnú paľbu.

Po likvidácii ešte brániacich sa sovietskych palebných ohnísk, 132. pluk granátnikov zo západu vyrazil v smere na Maďarský Seldín, (dnes časť Svodína) a Nemecký Seldín, (dnes časť Svodína) a po ťažkých bojoch okolo 13. h vtrhol do obce. Zo severu útočiaci a pluku podriadený 44. prieskumný oddiel a sily 46. oddielu stíhačov tankov ďalej zvyšovali tlak na Sovietov, takže čoskoro získali priestor, Nemci sa zmocnili obce a pevne ju držali. Veliteľské stanovište pluku zriadili 100 m západne od dedinského kostola.

Ďalšie časti divízie (II. prápor pluku ríšskych granátnikov HuD, 131 / II. prápor granátnikov) v popoludňajších hodinách s podporou častí oddielu ťažkých tankov Feldherrnhalle vyjdúc z Aradu vtrhli do zalesneného územia severozápadne od obce, mali veľa zajatých a ukoristili viac protitankových kanónov.²⁵

46. pešia divízia bojujúca v ťažisku útoku, sústredená juhovýchodne od obce Veľké Ludince, sa ráno okolo 8. h dostala k terénemu úseku asi tri kilometre juhovýchodne od Nemeckého Seldína. Prekvapených Sovietov vrhla späť z línie hlavného odporu a preraziac cez opevnenú kótu 190 západne od Divy (dnes časť Šarkana) dosiahla Parížsky kanál. V bojoch ju úspešne podporovali tanky 208. tankového oddielu a nasadené lietadlá nemeckého letectva.²⁶

211. VGD útočila z priestoru osady Keť smerom na Bruty a s predsunutými časťami dosiahla údolie juhozápadne od obce. Pre neustále silnejúci sovietsky odpor mohla pokračovať v útoku na obec len v neskorých popoludňajších hodinách z juhozápadu. Prekvapivý protiútok Sovietov zastavil postup jednej plukovej skupiny. Ostatné časti divízie vo zvyšku dňa budovali priečne postavenia smerom k juhovýchodu.²⁷

Sily I. SS-tankového zboru sa zaradili za útočné zoskupenie 46. pešej divízie.

²²MAIER, s. 148.

²³Tamže.

²⁴Počasie v ten deň: teplota + 5 °C, jasno. Cesty s pevným povrchom sú zjazdné, zemné cesty sú pre pásovú techniku zjazdné, pre kolesovú techniku len s ťažkosťami. Pozri: MAIER, s. 148.

²⁵HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 040 a SCHIMACK, A.: Die 44. Infanterie-Division. Das Tagebuch der Hoch-und Deutschmeister. Wien 1969 (ďalej: SCHIMACK), s. 334 – 336.

²⁶MAIER, s. 149 a HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 040.

²⁷HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 040.

Použili sa už došlé sily 1. SS-tankovej divízie rozčlenené na dve bojové skupiny. Pechotné zoskupenie divízie (Infanterie – Gruppe) pod velením SS-Obersturmbannführera Maxa Hansena²⁸ zaujalo východiskový priestor severne od Kural'an (vtedy Kuralany). Bojová skupina pozostávala z častí 1. a 2. pluku SS-tankových granátnikov, z častí 1. SS oddielu tankového prieskumu, z 1. roty (7 stíhačov tankov Jg Pz IV) 1. SS-oddielu stíhačov tankov a z 2 protiletadlových batérií kanónov 37 mm.²⁹

Tanková skupina (Panzer-Gruppe) pod velením SS-Obersturmbannführera Jochena Peipera, veliteľa 1. SS-tankového pluku, odtiaľ na juh, juhovýchodne od Farnej, sa pripravovala využiť úspech 46. pešej divízie. Bojovú skupinu tvorili: 1 / I. (miešaný) SS-tankový oddiel SS-Sturmbannführera Wernera Poetschkeho (1. rota: 12 ks Pz V Panther; 2. rota: 13 ks Pz V Panther; 6. rota: 10 ks Pz IV; 7. rota: 11 ks Pz IV), 501. SS oddiel ťažkých tankov (zaradený ako II. oddiel tankového pluku) SS-Obersturmbannführera Heinza von Westernhagena (1. rota: 6 ks Pz VI Tiger B; 2. rota: 14 ks Pz VI Tiger B; 3. rota: 14 ks Pz VI Tiger B [z toho sa dalo nasadiť 19 ťažkých tankov]; 4. rota: 8 ks protiletadlových kanónov kalibru 20 a 37 mm namontovaných na podvozok Pz IV), 2 / III. (obrný) SS prápor tankových granátnikov pod velením SS-Sturmbannführera Juppa Diefenthala, 1. (samohybný) delostrelecký oddiel 1. SS-pluku protitankových diel a 3. (obrná) rota I. SS tankového ženijného práporu.³⁰

Granátnici 46. pešej divízie po prelomení taktickej hĺbky sovietskej obrany juhovýchodne od Nemeckého Seldínu (časť Svodína) narazili na opevnený sovietsky protitankový rajón a ich postup sa zastavil. V skorých ranných hodinách vyrazili do útoku aj bojové skupiny Waffen-SS.

Tanková skupina Peiper a za ňou bojová skupina Hansen vyrazili od Seres-pusty (vtedajší miestny názov, dnes sa na mapách neuvádza) a okolo obeda sa pridali k bojovej zostave 46. pešej divízie. Tanky a obrnené vozy, vyhýbajúc sa ťažkému terénu, postupovali po ceste medzi Farnou a Nemeckým Seldínom. Na čele kolóny dlho postupovali ťažké tanky Pz V Panther I/1 SS tankovej roty, ktoré neskôr prevzali zabezpečenie pravého krídla skupiny. Cestou boli ostrel'ovaní zle vedenou sovietskou mìnometnou paľbou a straty neutrpeli. Po krátkom zhodnotení situácie na ľavej strane cesty vedúcej do Nemeckého Seldínu sa zoskupenie pretvorilo na hlboko členenú útočnú zostavu v tvare oblého klina (vpredu roty ťažkých tankov Pz V a Pz VI Tiger B, za nimi nasledovali roty tankov s Pz IV a obrnenými vozidlami vyzbrojený 2 / III SS-prápor tankových granátnikov.) Pred obcou sa tanková skupina dostala pod silnú paľbu protitankových kanónov. Preto zvýšila rýchlosť vozidiel a využijúc ochranu terénu za výšinou sa chystala na útok. Ich prípravy rušila prudká mìnometná a raketometná paľba. SS-Obersturmbannführer Peiper vyslal 5 ks Pz VI Tiger B hore na výšinu, ktoré, keďže mali hrubý pancier rad-radom začali zneškodňovať sovietske protitankové delá. Pretože sa pridali aj časti 1. SS-pluku tankových granátnikov (bojová skupina Hansen dovtedy podporovala boje 46. divízie), tanky a obrnené vozidlá páliace zo všetkých palebných zbraní, prerazili cez kraj výšiny a spustili hrozivú paľbu na sovietsky protitankový rajón. Sústredená paľba tankov, protiletadlových diel a guľometov urobila svoje: Sovieti s ťažkými zbraňami ustúpili. Cesta smerom k Parížskemu kanálu bola voľná. Tanková skupina Peiper spolu s časťami 46. pešej divízie podvečer dosiahla kanál východne a západne od Šarkana. Keďže tunajšie mosty Sovieti poškodili, útočné hroty sa museli zastaviť, aby si ešte pred zotmením vynútili prechod na druhý breh.³¹

²⁸Hansen bol veliteľom 1. SS-pluku tankových granátnikov.

²⁹Nemci aspoň tak často používali protiletadlové kanóny proti pechotným a slabo obrneným pozemným cieľom ako proti lietadlám. Ich palebný účinok bol ničivý najmä proti masovým útokom sovietskej pechoty.

³⁰TIEMANN, s. 232 – 233 a AGTE, P.: Jochen Peiper. Kommandeur Panzerregiment Leibstandarte. Berg am Stamberger See 1998 (ďalej: AGTE), s. 344.

³¹TIEMANN, s. 235 – 237 a HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 040.

12. SS-tanková divízia začala útok v popoludňajších hodinách. Jej sily sa sústredili západne od 1. SS-tankovej divízie, resp. vpravo za 46. divíziou. Na pravom krídle útočil 25. SS-pluk tankových granátnikov,³² na ľavom krídle 26. SS-pluk tankových granátnikov.³³ Do večera, do 21. h 26/I. prápor SS-tankových granátnikov juhovýchodne od Paríž-pusty (miestny dobový názov) obsadil menšie predmostie na južnom brehu kanála. S pomocou k útoku sa pridávajúceho 26/II. práporu SS tankových granátnikov sa predmostie čoskoro rozšírilo. 18. februára do 00. 45 h 26/II. SS prápor dosiahol aj križovatku ciest 800 m juhovýchodne od Paríž-pusty. Prápory 26. SS-pluku tankových granátnikov sa na dosiahnutej terénnej čiare prechodne zariadili na obranu.³⁴

Večer 17. februára (využívajúc, že Sovietsi použili 93. gardovú divíziu, ktorá bola dovtedy v obra- ne na severnom brehu Dunaja v protiseči na zadržanie nemeckých síl, a tým bola sovietska obra- na oslabená) bojová skupina Hupe z nemeckej 96. pešej divízie (284. pluk granátnikov, 287/II. prápor granátnikov s podporou 20 útočných diel) z priestoru Tát prechádzala do Obidu (vtedy Ebed, dnes časť Štúrova), aby podporovala nemecké zoskupenia a zabránila Sovietom opie- rajúcim sa o Mužlu udržať predmostie v obmedzenom rozsahu.³⁵

Nemecké armádne delostrelectvo v priebehu dňa uskutočnilo palebné prepady na Nánu a Ka- menný Most.³⁶ Boje tankového zboru Feldherrnhalle podporovala Luftwaffe 90 bitevnými a stíhacími lietadlami a na priestor Bíne útočila 30 bombardérmi.³⁷

Večer okolo 23. h sa Nemci už na dvoch miestach prepravili cez Parížsky kanál a držali dve menšie predmostia na južnom brehu. Severovýchodne od Gbeliec (Köbölkút) našli aj brod, cez ktorý mohli prejsť tanky.³⁸

Dňa 18. februára³⁹ nemecký útok ďalej pokračoval. Na pravom krídle tankového zboru Feld- herrnhalle bojová skupina Staubwasser (granátnické prápory 945 / I, II., a 946 / II a guľometný prápor Sachsen) sa pridala k ľavému krídlu 44. RGD HuD, obsadila Óriás-pustu (vtedajší názov, dnes sa na mapách neuvádza) a ďalej útočila smerom k Bátorovým Kosihám (Bátorove Kesy).⁴⁰

Potom č. 96. delostrelecký pluk svoje postavenia posunul smerom k Rúbani, sa granátnic- kej divízii podarilo prekonať kanál a v priebehu popoludnia obsadiť Gbelce a lesnaté územie na sever od obce. Niektorými časťami dosiahla cestnú komunikáciu Bátorove Kosihy – Gbel- ce 3,5 km severovýchodne.⁴¹

Tanky Tiger B z oddielu ťažkých tankov Feldherrnhalle podriadeného divízii, po prelome- ní sovietskeho protitankového rájónu posilneného tankmi severovýchodne od Novej Viesky s podporou granátnikov na korbách ďalej pokračovali v útoku juhovýchodným smerom cez kótu 129 (2,5 km južne od Gbeliec pozdĺž železničnej trate vedúcej smerom k Štúrovu (Par- kan). Ich postup na viacerých miestach spomalili mínové polia. Jeden styčný dôstojník ne- meckého delostrelectva – ako šiesty člen obsluhy (!) – riadil palebnú podporu z jedného ťažkého tanku pomocou rádia. Oddiel ťažkých tankov pred zotmením dostal cez rozhlas rozkaz od gra- nátnickej divízie, aby pokračoval v postupe až po obec Belá. Okolo polnoci jeho príslušníci zazreli svetlice, ktoré signalizovali situáciu tankovej skupiny Peiper z 1. SS-tankovej divízie, ktorá sa prebila až do priestoru Mužly.⁴²

³²Veliteľom pluku bol SS-Obersturmbannführer Siegfried Müller.

³³Veliteľom pluku bol SS-Obersturmbannführer Bernhard Krause.

³⁴Hitlerjugend, s. 487.

³⁵VERESS D., s. 204 a MAIER, s. 149.

³⁶MAIER, s. 150.

³⁷HL, KTB/HGr. Süd, film 630, záber 7 214 041.

³⁸MAIER, s. 150.

³⁹Počasié v ten deň: v noci slabý mráz, cez deň +6 °C, slabá oblačnosť, jasno. Zjazdnosť ciest nezmenená. Pozri: MAIER, s. 150.

⁴⁰HL, KTB/HGr. Süd, film 631, zábery 7 214 043 a 7 214 049.

⁴¹SCHIMACK, s. 337, HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 049.

⁴²HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 049 resp. SZÁMVÉBER, N.: A német 503. nehézpáncélos-osztály magyarországi harcai 1944 – 1945. Szakdolgozat. /Budapest 1999, d'alej: SZÁMVÉBER/, s. 83.

Po presunutí ťažkej výzbroje 46. pešia divízia v popoludňajších hodinách útočila ďalej východným smerom, ale narazila na postavenia srdnatej sovietskej obrany. Napriek tomu sa jej podarilo prebiť sa na čiaru severne od Ľubej (Libad).⁴³

Ani opakovaný útok 211. VGD nebol úspešný proti sovietskym vojskám brániacim Bruty, preto musela prejsť do obrany a následne odraziť niekoľko sovietskych pokusov o prieskum.⁴⁴

Bojová skupina Hansen 1. SS-tankovej divízie v priebehu noci s podporou časti 46. pešej divízie vytvorila predmostia na dvoch stranách Šarkana, ktoré od ranných hodín za silného sovietskeho odporu útokom smerom na juh ďalej rozširovala. V bojoch na južnej časti Šarkana Sovieti stratili 4 tanky T-34 (2 zničila protitanková čata 6. roty 1. SS-pluku tankových granátnikov panzerschreckmi). Na výšine južne od dediny bolo sovietske protitankové postavenie, ktoré útokom zlikvidovali SS-tankoví granátnici za palebnej podpory tankových stíhačov JgPz IV z 1./1. SS-roty tankových stíhačov. Potom sa zakopali a čakali na tanky bojovej skupiny Peiper.

Cez pontónový most, ktorý postavili ženísti, tanky začali prechod na druhý breh a pokračovali v útoku južným smerom. Menšia paľba zo sovietskych protitankových priečných postavení a masový, ale zatiaľ neúčinný útok bitevných lietadiel sovietskeho letectva, narušalo ich postup. Tanky zľava obišli obec Belá, okolo večera dosiahli cestu Gbelce – Štúrovo, potom výšiny nachádzajúce sa severovýchodne od Mužle. Keďže údaje o situácii nepriateľa boli veľmi neurčité, na noc sa stiahli do kruhovej („ježkovej“) obrany na oboch stranách ciest vedúcich na Gbelce, resp. Štúrovo.⁴⁵

Počas preskupovania plukov tankových granátnikov 12. SS-tankovej divízie ich v ranných hodinách zastihla sovietska protiseč v sile asi práporu, podporovaná dvoma tankmi T-34 a niekoľkými protitankovými kanónmi. Nemci útok odrazili. Následne 26 / II. SS-prápor tankových granátnikov zaujal postavenie na výšine 350 metrov južne od križovatky.

V priebehu popoludnia 25. SS-pluk tankových granátnikov – ktorý počas obsadenia Gbeliec podporoval časti 44. RGD HuD vpadol do východnej časti obce a na výšinu severne od dediny. Vľavo od granátnickej divízie, severne od obce útočili obrnené vozidlá 26 / III. práporu SS-tankových granátnikov,⁴⁶ ktorého časti tu v predošlý večer urobili prieskum, pričom stratili dva obrnené vozy. V sústredenej paľbe delostrelectva, guľometov, 20 mm trojhľavňových protiletadlových kanónov namontovaných na obrnené vozy a mínometov zlikvidovali sovietske postavenia protitankových diel a mínometov a obsadili terénnu čiaru. Za ten čas 26 / I. prápor SS-tankových granátnikov obsadil východnú časť Gbeliec a 26 / II. SS-prápor útočil ďalej južným smerom, obsadil kótu 186 a ďalej sa tlačil v smere k železničnej trate Gbelce – Štúrovo a tam zaujal zabezpečovacie postavenie smerom na juh a juhovýchod.⁴⁷

Nemecké vojenské vedenie usúdilo, že Sovieti chcú vybudovať novú hlavnú líniu odporu na línii Bruty – Ľubá – severný breh Dunaja. Na základe tohto hodnotenia centrom sovietskych obranných úsílí (a aj možným východiskom ich protiúderu) bola terénna čiara medzi obcami Bíňa a Bruty, kde sovietske letectvo chcelo uskutočniť vzdušný uzáver.

Podľa toho vojskám nemeckej 8. armády stanovilo nasledujúce úlohy:

- 1. SS-tanková divízia sa musela dostať za sovietske priečne postavenie medzi obcami Belá a Mužla;
- sily 46. pešej divízie sa mali prebiť východným smerom a zmocniť sa výšin na východ od obce Ľubá a na západ od obce Kamenín;
- 211. VGD sa musela držať v priestore obce Bruty, aby očakávaný sovietsky útok do boku zadržala a odrazila.

⁴³HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 049.

⁴⁴Tamže.

⁴⁵TIEMANN, s. 238 – 240, MAIER, s. 151.

⁴⁶Jeho veliteľom bol SS-Sturmabführer Hermann Brandt.

⁴⁷Hitlerjugend, s. 488.

V záujme posledného cieľa nemecká 8. armáda zvažovala, že prípadne vyprázdni predmostie severovýchodne od Levíc, aby s dvoma odtiaľ stiahnutými prápormi posilnila značne oslabenú 211. VGD. Nemcov prekvapilo, že sa podarilo identifikovať len jedno sovietske tankové zoskupenie: na sever od obce Nána našli tankovú jednotku s asi 30 tankmi.⁴⁸ Popri tom nemej dôležité bolo, aby s bojovou skupinou Hupe bojujúcou pri Obide (časť Štúrova) a patriacej do 96. pešej divízie sa nadviazal kontakt, pretože len potom sa mohli uvoľniť sily k útoku na Bruty a ďalej postupovať na líniu Hrona.⁴⁹

4. armáda Luftwaffe uskutočnila 140 náletov proti prechodom cez Hron a proti mostu pri obci Biňa, ktorý aj zasiahla. Na vyvázenie činnosti sovietskych bitevných a stíhacích lietadiel nemohla urobiť viac⁵⁰. Dňa 19. februára⁵¹ situácia sovietskych vojsk v južnom sektore sovietskeho predmostia sa stala katastrofálnou. V skorých ranných hodinách bojová skupina Staubwasser obsadila obce Búč a Bátorove Kosihy a očistila okolie od zvyškov sovietskych vojsk.⁵²

44. RGD HuD sa prebýjala južným smerom z priestoru Gbeliec až k Dunaju, aby aj územie južne od línie Búč – Mužla očistila od zvyškov sovietskych vojsk. Ťažké tanky Pz VI Tiger B zo 44. prieskumného oddielu a z oddielu ťažkých tankov Feldherrnhalle s podporou stíhačov tankov JgPz 38t z 1335. roty stíhačov tankov postupovali smerom k Bátorovým Kosihám, ale obec už bola v nemeckých rukách.⁵³

46. pešia divízia v skorých ranných hodinách počas dobre vedeného útoku sa zmocnila výšin juhozápadne od obce Lubá a taktó získala výhľad na rieku Hron. Neskôr bojová skupina Schöneich⁵⁴, ktorá bola v podriadenosti divízie, uskutočnila úder na obec Kamenín, ktorý sovietska obrana odrazila. Divízia s podporou tankovej skupiny, ktorá bola v jeho podriadenosti (časti 208. tankového oddielu a 13. oddielu stíhačov tankov), večer zaútočila s cieľom zmocniť sa Kamenného Mostu, ale ani tu nebola úspešná.⁵⁵

Tanková skupina 1. SS-tankovej divízie ráno ďalej postupovala zo svojich pozícií severovýchodne od obce Mužla smerom k Štúrovi, aby dosiahla ústie Hrona. Pred Mužlou chcela prekonať potok cez most, ale niekoľko prvých tankov Pz IV a Pz V Panther narazilo na míny a bolo vyradených z boja. Ostatné tanky a obrnené vozidlá sa prebrodili cez nevelmi strmý úsek brodu, ale niekoľko tankov sa znepojazdnilo a bolo ich treba ťahať. Počet dočasne stratených tankov pri moste sa zvýšil na 8. Vojaci 1./9. tankovej (ženijnej) roty SS terén odmiňovali a kamenný most bol znovu použiteľný.⁵⁶ Onedlho zaútočili sovietske bitevné lietadlá, poškodili niekoľko tankov a niekoľko ľudí sa zranilo.

Medzitým spozorovali tri sovietske tanky, ktoré sa na protíľahlej strane železničného násypu usilovali stiahnuť k štúrovskej železničnej stanici. Na čele nemeckej tankovej skupiny útočiacej v stopách Sovietov postupovalo 7 ťažkých tankov Pz V Panther z I./1. SS-tankovej roty. Bojové vozidlá sa na ťažkom, premočenom teréne veľmi ťažko pohybovali. Zrazu sa spoza násypu objavili sovietske tanky a zaútočili na nekrytý pravý bok roty. Jeden tank Pz V hneď zneškodnili (osádka sa zachránila), dva Pz V Panther však dosiahli železničnú stanicu a za rušňovým depom si našli úkryt. Vtedy jeden z nich (tank veliteľa I./III čaty) znovu dostal zá-

⁴⁸MAIER, s. 151. Tankové zoskupenie pri Náne podľa nášho názoru mohlo byť gro 27. samostatnej gardovej tankovej brigády.

⁴⁹MAIER, s. 152.

⁵⁰HL, KTB/HGr. Süd film 630, záber 7 214 050.

⁵¹Počasié v ten deň: v noci mráz, cez deň + 6 °C, prevažne jasno, slnečno. Zemné cesty sa pomaly vysušajú. Poznri: MAIER, s. 152.

⁵²HL, KTB / HGr. Süd, film 631, záber 7 214 056.

⁵³SCHIMACK, s. 337, resp. HL, KTB/HGr. Süd film 631, záber 7 214 056.

⁵⁴Bojovú skupinu tvoril 1 prápor z tankovej divízie Feldherrnhalle a 1 prápor z 13. tankovej divízie pod velením plukovníka generálneho štábu Hansa Schöneicha.

⁵⁵HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 056.

⁵⁶Der Freiwillige 1995, č. 2, s. 20 – 21.

sah a zapálil sa. V kryte horiaceho tanku druhý tank obišiel rušňové depo a z 50 metrov zbožku zasiahol sovietsky T-34, ktorý začal horieť. Druhá strela Panthera mu odtrhla celú vežu. Čoskoro dorazili ťažké tanky Pz VI Tiger B a Panther z I./ 2. SS-tankovej roty vyradili ďalšie dva tanky T-34. Posledný sovietsky tank sa otočil a skryl za železnicou.

Časť bojovej skupiny Hansen prečesávala obec Belá, kde protitanková čata 1./6. SS-roty tankových granátnikov zneškodnila ďalší tank T-34.

Tanková skupina Peiper ďalej útočila juhovýchodným smerom a jej útok nadobúdala značné rozmery. Pred osadami Malá Mužla, Mužla a Štúrovo zlikvidovali menšie sovietske protitankové priečne postavenia. Medzitým zaútočili sovietske bitevné lietadlá a znovu spôsobili značné straty nemeckej strane. Napriek tomu okolo 13. 00 h I./ I. SS-tankový oddiel na čele s I. rotou využívajúc podporu ťažkých tankov Tiger B a tankovej skupiny 12. SS-tankovej divízie – vpadol do severovýchodnej časti Štúrova. V tom istom čase vyrazili do útoku aj útočné delá podporujúce bojovú skupinu Hupe a dostali sa do juhozápadnej časti mesta. Na sever od Ostrihomu bojovala jedna útočná skupina 711. pešej divízie smerom k Štúrovo a prebila sa do mesta.⁵⁷

Počas bojov o Štúrovo 2./III. (obrný) SS-prápor tankových granátnikov pod velením SS-Sturmbannführera Juppá Diefenthala vyrazil na obsadenie obce Nána, ktorú rýchlo očistil od sovietskych vojsk. V tomto boji dostal podporu od tankov Pz IV z I./6. SS-tankovej roty.⁵⁸

Tanková skupina 12. SS-tankovej divízie (12./II. SS-tankový oddiel a 26./III. SS-prápor tankových granátnikov) stála juhozápadne od Gbeliec, keď južne od cesty Gbelce – Mužla sa Sovieti pokúsili o znovuzískanie územia strateného deň predtým. Ich prieniky do obrany zlikvidovali dva pluky tankových granátnikov. Tanková skupina vyrazila do útoku o 5.30 h cez bojovú zostavu práporov tankových granátnikov. Na čele postupoval obrnený prápor po oboch stranách cesty medzi obcami Gbelce a Mužla. Pre nebezpečenstvo mín tankový oddiel SS-Hauptsturmführera Hansa Siegela postupoval po ceste.

Obrnené vozidlá 2./III. SS-práporu tankových granátnikov boli v smere od Mužly ostrelované z protitankových kanónov a delostrelectva. Tankový oddiel, ktorý sa dostal na čelo, za vedenia 2. roty ešte pred rozvidnením prekonal sovietsky odpor a kontroloval obec. Okolie prečesali vojaci z vozidiel patriacich do 26./I. a II. SS-práporu tankových granátnikov. Posledne menovaný prápor dostal za úlohu, aby počas útoku cez Obid nadviazal kontakt s bojovou skupinou Hupe. 25. SS-pluk tankových granátnikov musel prekonať značný sovietsky odpor, takže podpora ťažkých tankov Pz V Panther približujúcich sa od Mužly mu prišla vhod. Takto sa pluk dokázal pridať k hlavným silám divízie.

Pred útokom na Štúrovo tanková skupina preskupila sily. Medzitým 26. SS-pluk tankových granátnikov sa dostal pod paľbu sovietskych raketometov a veliteľ pluku SS-Obersturmbannführer Bernhard Krause bol smrteľne zranený.⁵⁹

Útok tankovej skupiny sa začal okolo 12. 00 h. V boji o osadu tankový oddiel zneškodnil viac sovietskych tankov T-34 a T-43.⁶⁰ 9. rota 26./III. SS-práporu tankových granátnikov v týchto bojoch stratila dve obrnené vozidlá.⁶¹

⁵⁷TIEMANN, s. 241 – 243., a AGTE, s. 347. Na štúrovskej železničnej stanici nemecké vojská ukoristili 43 kusov a na severozápadnom konci mesta 35 kusov tankov rôzneho typu a pôvodu – ale nie sovietskych. Veľká časť tankov mala maďarské výsostné znaky. Pozri o tom: HL, KTB/HGr. Süd, film 630, záber 7 213 813.

⁵⁸AGTE, s. 347.

⁵⁹Velenie pluku prevzal veliteľ 26./ I. SS-práporu tankových granátnikov, SS-Sturmbannführer Kostenbader. Pozri o tom: Hitlerjugend, s. 488.

⁶⁰Hoci tank T-43 nebol príliš rozšírený vo výzbroji sovietskych tankových vojsk, predsa existoval. Jeho existenciu spochybňujú viacerí odborníci a vojenský historici. Toto označenie je nemecké: takto nazývali tie tanky T-34 /76 typu 1943 s veliteľskou vežou, kde sedeli z piatich členov osádky už traja (veliteľ, mierič dela a nabíjač), na rozdiel od skorších typov T-34. Tento typ znamenal krok smerom k T-34/85, ale popliesť tieto dva typy by bolo chybou.

⁶¹Hitlerjugend, s. 488.

Napriek tomu, že nasadené nemecké lietadlá zostrelili 6 sovietskych lietadiel a urobili všetko pre obranu vlastných vojsk za početnej prevahy sovietskeho letectva, Sovieti v tento deň prakticky vybojovali nadvládu vo vzduchu. Neprestajne útočiacie zväzky bitevných lietadiel spôsobili citelné straty tankovým hrotom I. SS-tankového zboru a hlavňové protiletadlové prostriedky pozemných vojsk znamenali len nepatrnú obranu.⁶²

Ale ani nadvláda vo vzduchu nemohla zachrániť južný sektor predmostia, ktoré sovietske vojská podľa rozkazu na ústup od veliteľa 7. gardovej armády vydaného 19. februára večer vyprázdnil.⁶³

Vo svetle dosiahnutých výsledkov velenie nemeckej 8. armády plánovalo preskupovanie vojsk v záujme uskutočnenia cieľov v nasledujúci deň. 1. SS-tanková divízia sa mala z juhu zmocniť obce Kamenný Most.

12. SS-tanková divízia a 44. RGD HuD mali svoje zväzky stiahnuť z doterajšieho frontového úseku a preskupiť ich do priestoru obce Bruty; práporu uvoľnené po likvidácii levického predmostia mohli posilniť ľavé krídlo 8. armády. Nakoniec sa zrodilo rozhodnutie, že zvyšky sovietskeho predmostia treba zlikvidovať útokom, ktorý sa má začať po zotmení 20. februára. Úlohu sformulovanú v pôvodnom rozhodnutí, podľa ktorého po prekonaní Hrona sa podľa možnosti treba prebiť k Ipl'u, Hitler pozmenil v záujme čo najskoršieho ukončenia operácie Südwind v tom zmysle, že na východnom brehu Hrona sa majú utvoriť predmostia (figurovali aj v pôvodnom pláne), ktoré potom môžu viazať väčšie sovietske sily, prípadne aj zálohy.⁶⁴

Dňa 20. februára⁶⁵ sa nemecké divízie začali preskupovať. Bojovú skupinu Hupe stiahli z 96. pešej divízie a na veľké uspokojenie armádnej skupiny Balck ju presmerovali k materskej divízii na juh od Dunaja. Útvary 12. SS-tankovej divízie vystriedali jednotkami 44. RGD HuD a útvary SS vyrazili do nového priestoru zhromažďovania severozápadne od Brút. Ich pohyb narušali neustále nálety sovietskych bitevných lietadiel; len menšie kolóny a osamelé vozidlá sa mohli cítiť v akom-takom bezpečí. Vyčerpané vojská si mohli konečne oddýchnuť a doplniť zásoby streliva, potravín a pohonných látok.⁶⁶

Počas noci 6. a 7. rota, vyzbrojené tankmi Pz IV a patriace do tankovej skupiny 1. SS-tankovej divízie pozdĺž cesty Štúrovo – Kamenín zaútočili z juhu a časti 46. pešej divízie zo západu na obec Kamenný Most, ale po istom územnom zisku v ranných hodinách ich zastavila sovietska paľba a takisto aj ďalšiu bojovú skupinu zo 46. pešej divízie, ktorá útočila smerom na Kamenín. Bojová skupina Hansen z 1. SS-tankovej divízie sa pridala k tankovým súčasťiam zastaveným pred Kamenným Mostom a na dosiahnutej terénnej čiare prešla do obrany. Hlavná časť tankovej skupiny Peiper na území Štúrova doplňovala pohonné látky a strelivo a robila najurgentnejšiu technickú údržbu.⁶⁷

Sovieti celý deň držali priestory zhromažďovania Nemcov pod prudkou delostreleckou a mimometnou paľbou z východného brehu Hrona. Jej účinnosť stupňovali nízke nálety sovietskych bitevných lietadiel pod ochranou stíhačiek.⁶⁸

150 lietadiel 4. armády Luftwaffe uskutočnilo asi 220 náletov na sovietske delostrelecké postavenia, resp. na priestory zhromažďovania sovietskych tankových útvarov na východnom brehu. Pre mimoriadne silnú paľbu sovietskeho protiletadlového delostrelectva nebolo možné zhodnotiť účinnosť náletov.⁶⁹

⁶²MAIER, s. 153.

⁶³ZAHAROV, s. 274. Nemci zistili, že z južného sektora sa stiahli dve divízie, ktoré zanechávajú väčšinu ťažkých zbraní, zachraňovali živú silu. Pozri o tom: MAIER, s. 155.

⁶⁴MAIER, s. 153.

⁶⁵Počasie v ten deň: v noci mráz, cez deň +7 °C, polooblačno, slnečno, miestami hmľa. Zemné cesty použiteľné len v noci. Pozri MAIER, s. 153.

⁶⁶Tamže; HL, KTB/HGr. Süd film 631, záber 7 214 061.

⁶⁷TIEMANN, s. 244, MAIER, s. 153.

⁶⁸MAIER, s. 153.

⁶⁹HL, KTB/HGr. Süd film 631, záber 7 214 062.

Nielen nemecké, ale aj sovietske velenie preskupilo sily. Z priestoru Budapešti smerovali sovietske kolóny (dovedna bolo 3 600 vozidiel) k Balassagyarmatu a Šahám. Nemci z prichádzajúcich posíl vyvodzovali, že ide o prípravy silného protiútok. Sovietske velenie, uveriac kategorickým tvrdeniam zajatého nemeckého dôstojníka (podľa ktorého očakávali útok 4 tankových a 4 peších divízií cez Hron),⁷⁰ a keďže aj situácia v hrnskom predmostí tieto názory potvrdzovala, uvažovalo však len o zastavení nemeckého útoku.⁷¹

Keďže preskupenie 12. SS-tankovej divízie sa pre aktivitu sovietskeho letectva oneskorilo, nemecká 8. armáda vytýčila svojim vojskám nasledujúce úlohy:

- SS-tanková divízia spolu s bojovou skupinou 46. pešej divízie mala konečne obsadiť obec Kamenný Most;
- 12. SS-tanková divízia mala v rámci nočného útoku spolu s 211. VGD a časťami 46. pešej divízie zo severozápadného a západného smeru zlikvidovať sovietske postavenia na línii Brüt – Kamenín – Bíňa.;
- aj poslednú časť vystriedaných častí bojovej skupiny Hupe mali presunúť na juh od Dunaja.⁷²

Dňa 21. februára⁷³ nadráňom 1. SS-tanková divízia (tanková skupina Peiper⁷⁴ spolu s SS-tankovými granátnikmi bojovej skupiny Hansen, ktorí vyliezli na tanky) a vyčlenené bojové skupiny 46. pešej divízie z južného a západného smeru vtrhli do opevnenej a mínovými poliami chránenej obce Kamenný Most, dosiahli južnú časť a stred obce. Na vytvorenie účinného palebného systému Sovieti sústredili v obci tanky, plameňomety a početné protitankové kanóny. V dôsledku silnej sovietskej delostreleckej a mínometnej paľby a nízkych náletov bitevných lietadiel Nemci utrpeli značné straty. Severozápadne od obce sa útok sotva rozvinul.⁷⁵

Keď nastala tma, sily 1. SS-tankovej divízie a 46. pešej divízie znovu vyrazili do útoku proti Kamennému Mostu. Rozhoreli sa nočné boje, v ktorých sa o 21. 00 h podarilo vytlačiť Sovietov z obce a zmocniť sa celej osady.⁷⁶ Vyčist'ovacie operácie sa mohli začať až potom.

Večer o 22.30 h jeden granátnický prápor 44. rišskej granátnickej divízie Hoch- und Deutschmeister sa pridala k tankovej skupine, ktorá pozostávala z oddielu ťažkých tankov Feldherrnhalle (vtedy mal už len šesť bojaschopných ťažkých tankov Pz VI Tiger B), z niekoľkých stíhačov tankov a obrnených vozidiel a zaútočili na sovietske postavenia južne od Brüt. Útočiace tanky mali veľké problémy s mínovými poliami a dostali sa aj do palebného súboja so sovietskymi tankmi T-43 a samohybnými delami, ale po krátkom čase ich bez vlastných strát zneškodnili. V ďalšom postupe im zabránil sovietsky protitankový rájón, pozostávajúci z 25 protitankových kanónov, cez ktorý sa už nedokázali prebiť a po strate troch tankov Tiger B sa radšej stiahli.⁷⁷ Cieľom útoku bolo na jednej strane kryť chrbát nemeckých vojsk, ktoré

⁷⁰MAIER, s. 154.

⁷¹Na základe direktívy vydanéj 17. februára o viedenskej útočnej operácii 2. a 3. ukrajinský front rozmiestnili posily už podľa stanovených rozhraní útočného pásma a podľa operačných cieľov. 6. gardovú tankovú armádu rozmiestnenú východne – juhovýchodne od Hrona, ktorá bola v štádiu doplnovania, by Sovieti neriskovali kvôli protiútok, lebo si živo pamätali trpkú skúsenosť, po dobre načasovanom útoku jednej nemeckej tankovej divízie 10. januára. Ich cieľom bolo udržať zvyšok predmostia a v prípade neúspechu brániť líniu Hrona. Toto sa zdá najpravdepodobnejšie z hodnotenia sovietskej odbornej literatúry. To, že Sovieti uverili vyhláseniu nemeckého dôstojníka, potvrdili aj výsluchy sovietskych vojnových zajatcov o deň neskôr, ale príznačné je i to, že aj MALAHOV spomína (na s. 110) štyri (!) útočiace nemecké tankové divízie.

⁷²14 066.

⁷³Počasie v ten deň: v noci mráz, cez deň + 5 °C, jasno. Stav ciest sa zlepšuje. Pozri o tom: MAIER, s. 154.

⁷⁴Veľká časť tankov tankovej skupiny v tom čase bola vyradená z boja. Napríklad v 1./1. SS-tankovejrote zostalo bojaschopných len päť tankov Pz V Panther.

⁷⁵MAIER, s. 154, TIEMANN, s. 245, resp. HL, KTB / HGr. Süd film 631, záber

⁷⁶TIEMANN, s. 246.

⁷⁷SCHIMACK, s. 337 a SZÁMVÉBER, s. 79 – 80.

obsadili Kamenný Most, na druhej strane viazaním Sovietov zabezpečiť vojská 12. SS-tankovej divízie (vyčlenené na útok druhý deň nadránom) zhromaždené vo východiskovom postavení západne od Brüt.

Vplyvom výsledkov dosiahnutých počas dňa a blížiacim sa likvidovaním sovietskeho predmostia na Hrone, sa dostala do popredia koordinácia s pripravovanou veľkou nemeckou ofenzívou. Keďže štáb 6. SS-tankovej armády mal obavy z narastajúcich (pravdepodobne nenahraditeľných) strát tankových divízií SS, bojujúcich pri Hrone už niekoľko dní, požadoval ich stiahnutie. Ale skupina armád Juh na to nedala súhlas, iba nechala vypracovať plán postupného stiahnutia, ktorý už v ten deň 6. SS-tanková armáda aj predložila.⁷⁸

Nemecké letectvo v tento deň podporovalo bojujúce vojská v priestore 290 náletmi.⁷⁹

Dňa 22. februára⁸⁰ od rána Sovieti vo zvyšnom predmostí kládli veľmi húževnatý odpor.

Časti 1. SS-tankovej divízie a 46. pešej divízie očisťujúce Kamenný Most zlikvidovali sovietske ohniská odporu aj v obci a aj na západnom brehu Hrona. Jedna obrnená bojová skupina 1. SS-tankovej divízie (časti 1./I. SS-tankového oddielu a 2./III. práporu tankových granátnikov), postupujúc ďalej severným smerom, zmocnila sa rázcestia medzi Kameninóm a Kamenným Mostom na brehu Parížskeho kanálu.⁸¹

Gro 46. pešej divízie zosilnené bojovou skupinou Schöneich po prudkých bojoch obsadilo Bit-pustu (vtedajší miestny názov, dnes sa na mapách nenachádza) a cestný úsek 1 km odtiaľ.⁸²

Útvary 12. SS-tankovej divízie⁸³ nastupujúce s ťažkosťami začali svoj útok o 04. 45 h zo severu smerom na Bruty. Na pravom krídle útočil 25., na ľavom 26. SS-pluk tankových granátnikov. 26./II. SS-prápor tankových granátnikov dostal úlohu, postupujúc na ľavej strane hlavných síl pluku, zabezpečiť ľavé krídlo divízie od Bíne. Tanková skupina divízie stála v pohotovosti za 26. SS-tankovým plukom.

Za palebnej podpory vlastných delostreleckých batérií, mínometov a raketometov sa na čelo útoku postavila tanková skupina. Ešte predtým než by dosiahli prvé sovietske postavenia, tanky narazili na mínové polia. Viac tankov – medzi nimi aj veliteľský tank 12./II. SS-tankového oddielu – bolo poškodených: roztrhnuté pásy bolo treba opraviť pod paľbou. Tanky sa siahli do krytov a odtiaľ preriedovali sovietske protitankové kanóny. Prudká sovietska delostrelecká, mínometná a raketometná paľba však spôsobila tankovým granátnikom citeľné straty.

Obrnené vozidlá 9. roty 26./III. SS-práporu tankových granátnikov útočili z východu cez mínové polia. Hoci zľava sa dostali pod protitankovú paľbu, využívajúc svoju rýchlosť a palebnú silu 20 mm protiletadlových kanónov (jedno- alebo trojhľavňových), umlčali Sovietov a prešli cez ich protitankové postavenia. Ostatné obrnené vozy útočili smerom na Bruty. Časť z nich čoskoro zapadla v koryte potoka, ale tri obrnené vozy zo severu vpadli do obce. Ich útok paľbou účinne podporovali vlastné tanky z diaľky. Bojové vozidlá v obci sa dostali až k juhovýchodnému okruhu. Dedina bola plná sovietskej techniky. Výsledok dávok 20 mm trieštivých granátov bol hrozný: veľkú časť domov v dedine rozstrieľali. Palebný účinok čoskoro zmiernilo to, že sovietske tanky T-34 a T-43 ktoré boli v dedine, prinútili nemecké obrnené vozy stiahnuť sa do krytu. Jeden SS-obrnený voz, ktorý sa pokúsil o manéver, bol zneškodnený. Sovietske tanky, ktoré nechala pechota osamote, sa vzdialili smerom k Bíni.

⁷⁸MAIER, s. 155.

⁷⁹HL, KTB/HGr. Süd film 630, záber 7 214 069.

⁸⁰Počasie v ten deň: v noci mráz, cez deň +6 °C. Striedavo oblačno, málo zrážok. Cesty naďalej vysychajú. Pozri o tom: MAIER, s. 155.

⁸¹TIEMANN, s. 246.

⁸²HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 074.

⁸³Na vojakov 26./I. SS práporu tankových granátnikov, pochodujúcich do východiskových postavení, spustili ich vlastné tanky guľometnú paľbu, pretože, manévrujúc niekoľko sto metrov od sovietskych postavení, v tme stratili spojenie s pechotou a nezbadali ani červené svetlá bateriek, ktoré mali vzadu pochodujúci tankoví granátnici na chrbte a považovali ich za sovietsku pechotu. Zbytočné straty činili 5 mŕtvych a 8 ranených. Pozri o tom: Hitlerjugend, s. 490.

25. SS-pluk tankových granátnikov, bojujúci na pravom krídle, nedokázal obsadiť stanovené východiskové postavenia, preto sa mohol pripojiť len k útoku 26./I. a III. SS-práporu tankových granátnikov. Tento pluk obsadil západnú časť Brúty.

Na odbremenenie obrancov začala sovietska protiseč zo smeru od Bíne pozdĺž cesty smerom na Bruty, ale 26./II. SS-prápor tankových granátnikov, brániaci sa v prudkej mínometnej paľbe, odrazil útok. 211. VGD útočila na Bruty z južného smeru.

V priebehu dopoludnia sa Nemcom podarilo očistiť Bruty od zvyškov sovietskych vojsk. Obec obsadil 25. SS-pluk tankových granátnikov. Časť 26. SS-pluku tankových granátnikov sa stiahli. Bruty boli jedným z najlepšie opevnených bodov sovietskej obrany hronského predmostia. V dedine ukoristili Nemci 2 bojaskopné tanky T-34, 6 ks 172 mm húfnic, početné protitankové kanóny a motorové vozidlá. Počet zajatcov dosiahol 80 ľudí, medzi nimi bol aj jeden sovietsky plukovník.⁸⁴

Vo večerných hodinách začala sovietska protiseč podporovaná tankmi v smere na Bibit-pustu, v rámci ktorej sa Sovietsi znovu zmocnili pusty.⁸⁵ Sovietske predmostie na západnom brehu Hrona sa takto zúžilo na pobrežný úsek medzi Kamenínom a Bíňou. Okolo podriadenosti a stiahnutia úspešne, ale s veľkými stratami bojujúcich SS-tankových divízií sa v nemeckom velení črtali veľké nezhody.⁸⁶

Dňa 23. februára⁸⁷ celý deň uplynul opakovaným preskupovaním vojsk.

Pohyby vojsk a tylových kolón zdržiavala už niekoľko dní sovietska rušivá delostrelecká paľba z východného brehu. Pre nepriaznivú viditeľnosť letecká činnosť na oboch stranách bola slabá, takže doprava s bezpečnostnými medzerami medzi menšími skupinami motorových vozidiel mohla pokračovať aj cez deň. V predhádzajúcu noc jeden nemecký zväz 85 bitevníkov útočil na delostrelecké postavenia, poľné opevnenia a kolóny vozidiel v priestore Kamenína a Bíne a odtiaľ na východ. Podľa výsledkov nemeckého prieskumu sovietske sily v predmostí boli posilnené časťami novej mechanizovanej brigády.⁸⁸

Na likvidáciu zostatku sovietskeho predmostia medzi Kamenínom a Bíňou Nemci plánovali nočný útok. V tejto situácii mal preto väčšie vyhliadky na úspech, lebo sovietske delostrelectvo útočiace na nemecké zoskupenia za tmy mohlo viesť len nepresnú paľbu (nebolo možné pozorovať jej účinok). Oproti nemeckým tankom útočiacim v noci⁸⁹ bolo protitankové a bezprostredne páliace sovietske poľné delostrelectvo za tmy v nevýhode: paľbu mohli korigovať len podľa ohňa ústia zbraní. Sovietsi mohli rátať len s mizivou možnosťou nasadenia bitevných lietadiel, nehovoriac o psychickom vplyve, ktorý na sovietsku pechotu malo niekoľko sto dávok signálnych sálv z guľometov a kanónov pohybujúcich sa v noci.

V útoku, ktorý sa začal 24. februára o 02.00 h a mal priniesť úplnú likvidáciu predmostia, jednotlivé vojská dostali nasledovné úlohy:

1. časti 1. SS-tankovej divízie a 44. VGD HuD mali útočiť z južného smeru a časti 46. pešej divízie z juhovýchodu na Kamenín, aby obsadili obec a zmocnili sa sovietskych postavení ležiacich na výšiniach západne od obce.
2. 12. SS-tanková divízia spolu s 211. VGD, útočiac zo západu a z juhu mali obsadiť Bíňu.

⁸⁴Hitlerjugend, s. 490 – 491.

⁸⁵HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 079.

⁸⁶Straty, ktoré utrpeli v bojoch pri Hrone dve tankové divízie SS, bolo potrebné doplniť. Bolo otázne, na akú bojovú silu ich dokážu doplniť do plánovanej ofenzívy. Problémom bolo, že zvlášť nasadené tankové divízie podriadilo veliteľstvo 8. armády tankovému zboru Feldherrnhalle, čo sa Waffen-SS nepáčilo. Blížšie o tom pozri: MAIER, s. 155 – 157.

⁸⁷Počasie v ten deň: +6 °C, oblačno, odpoľudnia pretrhaná oblačnosť. Stav ciest sa nezmenil. Pozri: MAIER, s. 158.

⁸⁸Tamže.

⁸⁹Hoci sa táto téma vyskytla vo viacerých prácach, doteraz sa neobjavil relevantný dôkaz, či počas bojov v Maďarsku časť tankov Pz V Panther mala infračervený nočný prístroj.

3. útok sa mal začať bez dlhšej delostreleckej prípravy. Úlohou delostrelectva bolo držať pod palbou mosty v Kameníne a Bíni a likvidovať sústredenie vojsk.⁹⁰

Dňa 24. februára⁹¹ ráno o 02. 00 h po krátkom delostreleckom prepade sa začala likvidácia zvyšného sovietskeho predmostia. 46. pešia divízia po bojoch striedavej intenzity obsadila Kamenínsku pustatinu a ďalej prenikala smerom na východ.⁹²

Tanková skupina 1. SS-tankovej divízie z juhu zaútočila na Kamenín, za ňou postupovali zväzky bojovej skupiny Hansen, čiže aj časti 2. SS-pluku tankových granátnikov SS-Obersturmführera Bernharda Siebkena. Dobre vybudovaný sovietsky zákopový systém sa opieral o viaceré protitankové uzlové body, niektorý z nich mal k dispozícii až 37 protitankových diel. Tanková skupina s podporou jednej bojovej skupiny 44. RGD HuD prelomila sovietsky protitankový rajón a v urputných bojoch vpadla do Kamenína.

Obsadiť a vyhnať z obce protivníka mali 1. a 2. SS-pluk tankových granátnikov. Po prudkých bojoch, v ktorých obsadili kótu 150, po novom delostreleckom palebnom prepade z juhu a západu zaútočili na Kamenín. Na čele útočných oddielov postupovali družstvá tankových granátnikov vyzbrojené automatickými karabínami MP-44 a za nimi postupovali ich roty. Spočiatku strelali len z pušiek, ale čoskoro ju doplnila prudká guľometná, mínometná aj raketometná palba. Bojovalo sa o každý dom: nemecké roty sa raz zasekli, raz znovu prebili. Nakoniec do neskorého popoludnia sa podarilo z obce Sovietov vyhnať. Most cez Hron na východ od Kamenína Sovieti ešte istý čas držali, ale potom ho vyhodili do vzduchu a ustúpili. Sovietske delostrelectvo z východného brehu – bez ohľadu na ustupujúce vlastné vojská – spustilo zničujúcu palbu na miesta prechodu, aby zabránilo prípadnému postupu Nemcov cez rieku.⁹³

Na frontovom úseku 12. SS-tankovej divízie pri Bíni (podľa údajov leteckého prieskumu na východnej strane železničného násypu, ktorý sa ťahal severo-južným smerom) si Sovieti vybudovali dobre maskované guľometné hniezda a postavenia pre protitankové kanóny. Do svojho systému obrany zahrnuli aj protipovodňové hrádze. Pred železničným priecestím medzi Keťou (dnes Kvetná) a Bíňou bolo pravdepodobne mínové pole. Terénu od severu dominovala Kolónia (vtedy Leánd, v súčasnosti táto usadlosť už nejestvuje).

Na útok sa pripravovali I. a II. prápor 26. SS-pluku tankových granátnikov a tanková skupina divízie. 25. SS-pluk tankových granátnikov kryl útok zo smeru od Brút. Uvedené dva prápory nastupovali na oboch stranách Kvetnianskeho majera (vtedy Arcibiskupská pustatina) na pravom krídle 26./I., na ľavom 26./II. Tanková skupina zaujala svoje východiskové pozície východne od pusty. Na maskovanie hluku motorov a pásovej techniky delostrelectvo divízie spustilo rušivú palbu. Pred začiatkom útoku odminovacie skupiny 12. SS-tankovo-ženijného práporu sa pokúsili zlikvidovať mínové pole pred železničným prechodom, ale Sovieti ich odhalili a priestor ostrelovali.

Útok, ktorý sa mal viesť cez kótu 157 (Öreghegy – dobové označenie kódu, dnes sa na mapách neuvádza) pre maskovanie nepredchádzala delostrelecká príprava alebo palba ťažkých zbraní. Napriek tomu Sovieti jednotkám vyhlásili bojový poplach a čoskoro začali priehradnú palbu, v ktorej roty tankových granátnikov 26./I. a 3. SS utrpeli značné straty. 26./II. prápor tankových granátnikov sa dostal na ľavom krídle pod silnú palbu pechoty a jeho útok sa trochu zastavil. Medzitým 12./II. SS-tankový oddiel sa svojimi silami presunul dopredu. Pozdĺž cesty spájajúcej Kvetnú s Bíňou vyrazili dva tanky a v rannom šere začali palbu na sovietske protitankové kanóny na železničnom násype. Medzitým 26./2. SS-rota tankových granátnikov sa na 200 m priblížila k železničnému prechodu. Rota využívajúc delostreleckú podporu a strelbu ťažkých pe-

⁹⁰MAIER, s. 158.

⁹¹Počasie v ten deň: + 6 °C, oblačno, miestami zrážky. Cesty bez tvrdého povrchu aj otvorený terén pre opakovaný odmäk sú pre pásovú techniku ťažko zjazdne.

⁹²HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 084.

⁹³TIEMANN, s. 248 – 249, AGTE, s. 347 a HL, KTB/Süd, film 631, záber 7 214 084.

chotných zbraní prešla cez železničný násyp a strelbou zo samopalov a ručnými granátmi v boji zblízka zlikvidovala sovietske postavenia. K útoku sa pripojil aj prápor 26./II.

SS-prápor tankových granátnikov vpadol do sovietskych postavení. Medzitým tanky zdecimovali sovietske protitankové kanóny a zapálili aj niekoľko tankov T-34. 20 mm automatické kanóny obrnených transportérov 26./III. SS-práporu tankových granátnikov poskytli vynikajúcu podporu pešo útočiacim tankovým granátnikom a uľahčili si aj vlastné manévrovanie. Boje o dobytie Bíne utíchli okolo 08.30 h Nemci obsadili osadu a Sovieti ustúpili na východný breh Hrona. Keď sa SS-tankoví granátnici priblížili k mostu pri Bíni, Sovieti ho vyhodili do vzduchu. Prečesávanie Bíne trvalo do poludnia, potom sa prápory stiahli do zabezpečovacích postavení na východnej strane obce. Sovietov, kladúcich odpor okolo kóty 120, jeden km juhovýchodne od Bíne, nemecké tanky útočiace zo severu v prudkom boji zlikvidovali.⁹⁴

211. VGD využíjúc úspechy 12. SS-tankovej divízie predpoludním obsadila Leánd

Pred frontovým úsekom 44. RGD HuD na východnom brehu Hrona sa spozorovali opevňovacie práce. Jedno silné útočné zoskupenie divízie uzavrelo most 2 km juhovýchodne od Kamenína. Divízia potom obsadila križovatku ciest a dominantu 2 km severovýchodne od Kamenného Mostu a postupovala na Kamenín. Sovieti viedli celý deň priehradnú delostreleckú paľbu z východného brehu, najmä na priestor Kamenína a Bíne.⁹⁵

Tým sa skončila operácia Südwind na likvidáciu sovietskeho predmostia na Hrone. Skupina armád Juh o 17.20 h dostala hlásenie od nemeckej 8. armády o úplnom zlikvidovaní predmostia a túto informáciu o 17.45 odovzdala aj OKH.⁹⁶ Podľa nemeckých údajov Sovieti od 17. do 22. februára utrpeli najväčšie straty (pozri tabuľku č. 2).

Aj nemecké vojská bojujúce o likvidáciu predmostia utrpeli veľké straty, ktoré sa im podarilo nahradiť len s ťažkosťami. Osobitne veľký rozdiel oproti stavu zo 17. februára sa prejavil v bojaskopných tankoch, ale nezanedbateľné boli straty aj v ďalšej výzbroji.⁹⁷ Stav nemeckých vojsk zo dňa 24. februára bojujúcich na západnom brehu Hrona vidíme v tabuľke č. 3.

Aj straty na živej sile nemeckých vojsk boli značné. Vyplývalo to z toho, že do predného okraja sovietskej obrany, chráneného dobre organizovaným systémom palieb, sa ako prví prebýjali granátnici a tankoví granátnici, a takto otvárali cestu tankovým skupinám; na druhej strane aj boje o osady, charakteristické pre celé obdobie operácie, si vyžiadali početné obete na oboch stranách. (Ľudské straty nemeckých vojsk ukazuje tabuľka č. 4.)

Nemecké straty na tankoch sú oproti sovietskym stratám zdanlivo dvojnásobné, ale je pravdou, že absolútna väčšina nemeckých tankov (približne 90 percent) pri výbuchoch mín, zásahoch rôznymi zbraňami, z technických príčin a pre zapadnutie do blata vypadla z bojovej činnosti len dočasne (maximálne na tri týždne).⁹⁸ Oproti tomu sovietske tanky boli zničené buď už počas paľby, alebo zostali na území ovládanom Nemcami a nemeckí ženisti ich deštruovali. Ukoristené sovietske tanky mali buď podobný osud, alebo ich začlenili do nemeckých útvarov tankových stíhačov, alebo ako cieľový materiál skončili svoj život na cvičisku niektorého nemeckého kurzu protitankových delostrelcov. (Prehľad nemeckých tankov dňa 24. februára 1945 a straty od 17. do 24. februára ukazuje tabuľka č. 5.)

⁹⁴Hitlerjugend, s. 491 – 492 resp. HL, KTB/HGr. Süd, film 631, záber 7 214 084.

⁹⁵Tamže.

⁹⁶MAIER, s. 159.

⁹⁷Dve tankové divízie I. SS-tankového zboru (odhladnuc od obrnenej techniky) stratili 825 karabín Kar98k, 50 pušiek Gew. 43, 4 ostrel'ovacie karabíny Kar98k s ďalekohľadom, 388 ks 9 mm pištoľí, 85 samopalov MP 38/40, 135 útočných karabín MP 44, 47 ks adaptérov na odpálenie puškových granátov, 136 ľahkých guľometov MG 34/42, 4 ťažké guľomety MG 42, 12 tankových guľometov, 4 ks dvojhľavňových automatických kanónov MG 81, 1 trojhľavňový automatický kanón MG 151/15, 3 trojhľavňové automatické kanóny MG 151/20, 2 20 mm protiletadlové automatické kanóny Flak 38, 2 37 mm protiletadlové automatické kanóny Flak 37, 1 88 mm protiletadlové delo Flak 37, 2 80 mm mínomety GrW 34, 1 120 mm mínomet GrW 42 a 1 75 mm ťažké protitankové delo. Z výzbroje tankov sa zničilo jedno 75 mm tankové delo KwK40 (Pz IV), štyri 75 mm tankové delá KwK42 (Pz V) a tri 88 mm tankové delá KwK43 (Pz VI Tiger B). Pozri HL, KTB/HGr. Süd, film 630, zábery 7 214 495-7 214 496.

⁹⁸Čas pracoval proti Nemcom. Do začiatku operácie Frühlingserwachen, do 6. marca nezostáva ani tri týždne...

Nemecké tankové vojská aj pri stratách mohli konštatovať, že napriek sovietskej (nevyužitej) leteckej prevaha na maďarskom bojisku aj v šiestom roku vojny sa dalo bojovať „vo vlastnom tempe“. Tankové divízie SS, bojujúce proti Spojencom v Normandii a v Ardenách tu nemuseli mať také obavy z nízkych náletov nepriateľských stíhačiek a bitevných lietadiel a dostali dostatočný priestor na uplatnenie svojich bojových formácií, bojových metód a palebnej prevahy obrnenej techniky, osvedčených na taktickej úrovni. Obrovskú palebnú prevahu sovietskeho delostrelectva dokázali účinne zmierniť nočnými útokmi.

Bilancia operácie nie je jednoznačná. Hoci nepochybne stabilizovala južné krídlo nemeckej 8. armády a prakticky zbavila sovietske velenie možnosti využiť jeden z najdôležitejších východiskových terénnych úsekov pre plánovanú strategickú operáciu v smere Bratislava – Viedeň (nehovoriac o nezanedbateľných stratách), rozsiahlymi konšpiračnými prostriedkami „prepašovaná“ a neskôr prekvapujúco použitá 6. SS-tanková armáda, padla za obeť pre obmedzené ciele spustenej operácie. Navyše nasadené nemecké vojská – aj tankové divízie SS – utrpeli už nenahraditeľné straty. Doplnenie a vystrojenie kľúčového zoskupenia plánovanej nemeckej jarnej ofenzívy, I. SS-tankového zboru v januári 1945 bolo zmarené a všetko sa mohlo začať znova. Treba dodať, že podľa nášho názoru operácia Frühlingserwachen a následná nemecká bojová činnosť bez likvidácie hrónskeho predmostia by sa zrútila oveľa rýchlejšie a s ťažšími stratami (možno by sa ani nezačala), veď v tom prípade by Sovietsi celkom určite zaútočili z boku na nemecké sily južne od Dunaja (tak, ako sa o toto pokúsili už začiatkom januára) a v tom prípade zvyšky nemeckej 6. SS-tankovej armády by sa sotva mohli vyhnúť obklúčeniu.

Operácia Südwind na likvidáciu sovietskeho predmostia na Hrone – hoci mala obmedzený cieľ – bola poslednou víťaznou a podľa plánov uskutočnenou operáciou Waffen-SS v druhej svetovej vojne. A ak to dobre uvážime, tak celý nemeckej armády.

N. SZÁMVÉBER: OPERATION SÜDWIND

Der Aufsatz widmet sich der ziemlich ausgedehnten und gleichzeitig letzten deutschen Gegenoffensive auf dem Gebiet der Slowakei, der Operation Südwind. Aus der Wertung der allgemeinen Situation auf dem ungarischen Schlachtfeld hervorgehend, informiert der Verfasser über die Kriegsziele der beiden kämpfenden Seiten. Gleichzeitig folgt er auch den Vorbereitungen der deutschen Führung auf die Liquidation des Brückenkopfes an dem Fluss Hron. Dieses Brückenkopfes bemächtigten sich die Sowjeten im Januar, während der Abwendung der deutschen Versuche, die Umschließung der deutsch-ungarischen Heere in Budapest durchzubrechen. Die Verdrängung der sowjetischen Armee aus dem Brückenkopf an dem Fluss Hron war die Voraussetzung für die Verwirklichung der späteren deutschen Pläne südlich von Donau.

Der Autor richtet seine Aufmerksamkeit auf die Konzentration der deutschen Truppen in der Zone 8 der deutschen Armee des Generals der Gebirgstruppen Hans Kreysing und auf die Aufgaben der einzelnen Divisionen, ihre Zahl und Bewaffnung. Da die sowjetische Fach- und Memoirenliteratur diese Kämpfe nur wenig in Erwähnung bringt, bemerkt der Verfasser, dass auf dem heutigen Wissensniveau es problematisch ist, das Kräfteverhältnis der kämpfenden Parteien genauer zu schätzen. Auf Grund der sowjetischen Fachliteratur führt der Autor die sowjetischen Divisionen an, die gegen die deutschen Truppen standen.

Den Kern der attackierenden deutschen Kräfte stellten das Panzerkorps „Feldhernnhalle“ (44. Division der Reichsgranadierer „Hoch – und Deutschmeister“, 46. Fussdivision, 211. Division der Volksgranadierer) und das 1. SS-Panzerkorps (1. SS-Panzerdivision „Leibstandarte Adolf Hitler“, 12. SS-Panzerdivision „Hitlerjugend“) dar. Die deutsche Offensive begann am 17. Februar 1945. Die 44. Division brach aus dem Gebiet zwischen den Orten Rúbaň und Strekov auf und stieß an eine harte Abwehr der 6. Fallschirmdivision. Ein Teil der Division marschierte in Svodín ein und beherrschte den Ort. Die 46. Division attackierte von Veľké Ludince in die Richtung südlich von Svodín, die 211. Division drang in die Richtung Bruty schwierig durch. Das 1. SS-Panzerkorps reihte sich hinter die Zusammenstellung der 46. Division ein. Die Panzergruppe Peiper und die Kampfgruppe Hansen schlossen sich der Kampfaufstellung der 46. Fußdivision an. Am Abend den 17. Februar verwirklichte die aus der 96. Fussdivision ausgesonderte Kampfgruppe Hupe den Übergang aus Süden über Donau nach Obid und verhinderte, dass die Sowjeten in Mužla eine Verteidigungsposition beziehen.

Am 18. Februar schloss sich die Kampfgruppe Staubwasser dem linken Flügel der 44. Division an und stürmte in die Richtung Bátorové Kosihy. Im Laufe des Tages nahm sie Gbelce ein und erreichte die Strasse Bátorové Kosihy – Gbelce. Die Schwerpanzertruppe Feldhernnhalle drang aus dem Gebiet nordöstlich von Nová Vieska in die südöstliche Richtung entlang die Eisenbahnstrecke nach Štúrovo vor und kam sogar zum Ort Belá. Inzwischen schlug sich die Panzertruppe Peiper ins Gebiet von Mužla durch. Die 46. Infanteriedivision geriet nördlich von Lubej und wurde

von Sowjeten angehalten. Weder die 211. Volksgrenadierdivision setzte sich durch. Die Kampfgruppe Hausen mit dem Teil der 46. Infanteriedivision schlug sich durch den Pariser Kanal durch und entwickelte einen Angriff in die südliche Richtung, am Abend erreichte sie die Strasse Gbelce – Štúrovo und beherrschte die Anhöhen nordöstlich von Mužla. Am Nachmittag besetzten die Teile der SS-Panzerdivision den östlichen Teil des Ortes Gbelce, die übrigen stürmten weiter in die südliche Richtung. Auf Grund des Tagesspiegels vermutete die deutsche Führung, dass die Sowjeten eine neue Schutzlinie ausbauen wollen, und zwar auf der Linie Bruty – Lubá – nördliches Ufer von Donau.

Am 19. Februar besetzte die Kampfgruppe Staubwasser die Orte Búč und Bátorove Kosihy und die 44. Division schlug sich von Gbelce bis zum Donau durch. Der 46. Division gelang es trotz wiederholten Angriffen nicht, Kamenný Dármot einzunehmen. Die Panzergruppe der 1. SS-Panzerdivision drang von Mužla in die Richtung Štúrovo vor und am Nachmittag kämpfte sie sich in die nördliche Teile von Štúrovo durch. Aus anderen Richtungen kämpften sich nach Štúrovo auch die Teile der Kampfgruppe Hupe und die Kampfgruppe der 711. Fussdivision durch. Am demselben Tag gelang es auch das Ort Mužla zu besetzen. In allen diesen Lokalitäten leisteten die sowjetischen Soldaten einen harten Widerstand, sie nutzten ihr Übergewicht in der Luft aus und brachten den deutschen Kräften bedeutende Verluste bei. Trotzdem mussten die Sowjeten am Abend, den 19. Februar, den südlichen Sektor räumen.

Am 21. Februar brachte die Panzergruppe Peiper gemeinsam mit der Kampfgruppe der 46. Fussdivision aus Süden und aus Westen in den befestigten Ort Kamenný Most ein, den es in den späteren Nachmittagsstunden gelungen ist zu besetzen.

Am 22. Februar leisteten die Sowjeten auf dem übrigen Brückenkopf einen harten Widerstand. Die 12.SS-Panzerdivision griff vom Norden auf den Ort Bruty an, der den bestbefestigten Punkt der sowjetischen Verteidigung des Brückenkopfes an dem Fluss Hron darstellte. In dem Ort kam es zu unerbitterlichen Kämpfen. Trotz dem starken sowjetischen Artilleriefeuer und dem Gegenangriff von Biňa in die Richtung Brúty, am Ende des Tages beschränkte sich der sowjetische Brückenkopf nur auf das Ufergebiet zwischen Kamenín und Biňa. Am 8. Tag der Operation (am 24. Februar), nach einer durchgreifenden Umgruppierung der deutschen Truppen an dem vergangenen Tag, beendeten die deutschen Kräfte die Liquidation des Brückenkopfes an dem Fluss Hron. In dem Aufsatz befinden sich Tabellen mit Angaben sowohl über die eingesetzte deutsche Technik, über die sowjetischen Verluste, als auch über die Zahl der einzelnen deutschen Divisionen und ihre Verluste.

Tabuľka č. 1 *Tanky a obrnené vozidlá v tankovom zbere Feldherrnhalle*

ÚTVAR	Pz IV	Pz V	Pz VI	JGPz IV	JGPz V	JGPz38T	STUG	SPOLU	PRAMEŇ
1.SS-tank. div.	30 ⁹⁹	26	19 ¹⁰⁰	7	–	–	–	82	Tiemann
12. SS-tank. div.	38	44	–	22 ¹⁰¹	4 ¹⁰²	–	–	108	Hitler-jugend
44. HuD	–	–	–	–	–	17 ¹⁰³	–	17	KTB/HGr. Süd
46. pešia divízia	–	–	–	–	–	–	–	–	KTB/HGr. Süd
211. div.	–	–	–	–	–	9	–	–	KTB/HGr. Süd
FHH tank. skup.¹⁰⁴	2 (?)	2 (?)	25	15	–	–	–	44	KTB/HGr. Süd
SPOLU	70	72	44	44	4	26	–	260¹⁰⁵	

⁹⁹Z toho je 9 protiletadlových automatických kanónov namontovaných na podvozok Pz IV.

¹⁰⁰Ťažké tanky Pz VI Tiger B 501. oddielu ťažkých tankov, začleneného ako II. oddiel do 1. SS-tankového pluku.

¹⁰¹Z toho 9 Jg Pz IV stíhačov tankov ako vozidlá 560. oddielu ťažkých tankov, podriadeného divízii.

¹⁰²To sú vozidlá 560. oddielu ťažkých tankov.

¹⁰³Z toho 9 Jg Pz 38t stíhačov tankov ako vozidlá 1335. roty stíhačov tankov.

¹⁰⁴Skupina pozostávala z 2 rôt 208. tankového oddielu, z ťažkých tankov Pz VI Tiger B oddielu ťažkých tankov Feldherrnhalle, z 13. oddielu stíhačov tankov a z obrnených vozidiel 13. tankovej divízie a tankovej divízie Feldherrnhalle.

¹⁰⁵Sovietske pramene – bez výnimky, v súvislosti s operáciou neopodstatnene – sa zmieňujú o 400 útočiacich nemeckých tankoch a útočných delách.

Tabuľka č. 2

Sovietske straty podľa nemeckých prameňov

STRATY ¹⁰⁶	ARMÁDNA SKUP. BALCK ¹⁰⁷	NEMECKÁ 8. ARMÁDA	SPOLU
Vojnoví zajatci	92	445	537
Prebehľáci	–	2	2
Spočítaní mŕtvi	621	1448	2069
Odhadovaní mŕtvi	200	650	850
Mŕtvi spolu	821	2098	2919
Zničené tanky ¹⁰⁸	6	65	71 ¹⁰⁹
Obrnené priesk. vozidlá	5	2	7
Protitankové kanóny	?	289 ¹¹⁰	289
Raketometry	–	4	4
Delá	2	43	45
Protiletadlové kanóny	–	12	12
Mínometry	6	33	39
Ťažké guľomety	8	107	115
Lietadlá	1	2	3

Tabuľka č. 3

Stav nemeckých vojsk

24. FEBRUÁRA 1945	BOJOVÝ POČET PECHOTY	POČET ŤAŽKÝCH PROTITANKOVÝCH DIEL	BOJOVÁ HODNOTA ¹¹¹
44. divízia HuD	1700 vojakov	20	II.
46. pešia divízia	1100 nemeckých 1200 maďarských voj.	20	III.
211. VGD	1100 vojakov	8	IV.
1. SS – tanková divízia	1700 vojakov	10	II.
12. SS-tanková divízia	1800 vojakov	12	II

¹⁰⁶HL, KTB/HGr. Süd, film 630, záber 7 214 078. Tabuľka obsahuje prevažne údaje sumarizované 22. februára 1945. Pravdepodobne do konca operácie počet sovietskych vojnových zajatcov dosiahol 700 ľudí, počet mŕtvych presiahol 4000, Sovieti stratili 334 diel (všetkých druhov) a Nemci likvidovali približne 90 tankov a samohybných diel. Porovnaj MAIER, s. 160. Z celkových sovietskych strát 1./I. SS-tankový oddiel zničil alebo ukoristil nasledovné množstvo techniky: zničil 25 ks tankov T-34 a 18 delostreleckých diel, 164 protitankových diel zničil alebo ukoristil, zničil 8 protitankových pušiek, 55 nákladných áut a 32 vozov, ukoristil 30 tankov (maďarské, talianske, anglické a nemecké). Dokázateľne v boji zabil 280 sovietskych vojakov. Pozri k tomu AGTE, s. 348.

¹⁰⁷Straty spôsobené časťami nasadenej 96. a 711. pešej divízie.

¹⁰⁸V dokumente figuruje slovo: „vernichtet“ (zničené).

¹⁰⁹V tomto počte sú zahrnuté len pal'bou zničené sovietske tanky, lebo len pri Štúrove nemecké vojská získali späť 78 ks zo sovietskeho hľadiska „cudzích“ tankov.

¹¹⁰Z celkového počtu zničených alebo ukoristených diel sme odrátili delá delostrelectva.

¹¹¹II. – len v obmedzenej miere vhodný na útok; III. – vhodný na obranu bez obmedzenia; IV. – na obranu vhodný len v obmedzenej miere.

Vojenská história

Tabuľka č. 4

Straty nemeckých vojsk

STRATY	MŔTVI	RANENÍ	NEZVESTNÍ	SPOLU
I. SS-tank. zbor	413	1 923	653 (!)	2 989
44. divízia HuD	128	739	21	888
46. pešia divízia	288	1 178	127	1 593
211. VGD	140	761	100	1 001
SPOLU	969	4 601	901	6 471

Tabuľka č. 5¹¹²

Prehľad nemeckých tankov

ÚTVAR	Pz IV	Pz V	Pz VI	JGPz IV	JGPz V	JGPz38T	SPOLU
U1.SS-tank. div. 24.	11 ks	2 ks	2 ks	17 ks	–	–	32 ks
<i>Straty</i>	-19 ks	-24 ks	-17 ks	(+10 ks)	–	–	<i>-60 ks</i>
U12.SS-tank. div. 24.	19 ks	7 ks	–	27 ks	8 ks	–	61 ks
<i>Straty</i>	-19 ks	-37 ks	–	(+5 ks)	(+4 ks)		<i>-56 ks¹¹³</i>
U44. div. HuD 24. 2.	–	–	–	–	–	12 ks	12 ks
<i>Straty</i>	–	–	–	–	–	-5 ks	<i>-5 ks</i>
U tank. sk. FHH 24. 2.	2 ks	2 ks	5 ks	5 ks	–	–	14 ks
<i>Straty</i>	–	–	-20 ks	-10 ks	–	–	<i>-30 ks</i>
U 211. div. Púd. gran. 24. 2.	–	–	–	–	–	4 ks	4 ks
<i>Straty</i>	–	–	–	–	–	-5 ks	<i>-5 ks</i>
Boja schop. techniky spolu	32 ks	11 ks	7 ks	49 ks	8 ks	16 ks	123 ks
STRATY SPOLU	-38 ks	-61 ks	-37 ks	-10 ks	–	-10 ks	156 ks

¹¹²HL, KTB/HGr. Süd, film 630, zábery 7 213 824 – 25.

¹¹³I, SS-tankový zbor úplne stratil len po dva kusy Pz IV a Pz V Panther a 5 stíhačov tankov. 1 tank Pz IV a 5 ks Pz V Panther a 2 ks Pz VI Tiger B museli odsunúť do Nemecka na továrenskú generálku. Pozri HL, KTB/HGr. Süd, film 630, záber 7 214 495.